

JUNI 2020

IMAK

ILINNIARTITSISQQ

ILINNIARTITSISOQ

IMAK-imit saqqummersitaq
Udgivet af IMAK

Aaqissuisut/Redaktion

Birthe Møller Therkildsen (Akisuss. aaqq./ansvarsh. red.)
Sigrid Dahl aamma/og Ivalo Egede (redaktør)

Nutserineq /Oversættelse

Sigrid Dahl aamma aamma/og Hans Peter Broberg

Ilioqqaaneq/Layout

Ivalu Risager

Amerlassusai/Oplag

1.500

Naqiterivik/Trykkeri

Toptryk

IMAK
Noorlernut 23
Postboks 867
3900 Nuuk
Oqarasuaat/Telefon 32 25 50
Fax 32 50 61
imak@imak.gl

IMAK-imi siulittaasoq / Formand for IMAK

Birthe Møller Therkildsen
Oqarasuaat/Telefon 32 25 50
Oqarasuaat angallattagaq/Mobil 54 33 39

imak@imak.gl

Mattusimaneq inuuneralugu

At være i karantæne

- Uani annerusumik atuarfeqarfik ilinniartitsisullu
atuartunut toqqissisimanissamik pisariaqartitsisut
ornittuagaannut tunngavoq.

- Dette handler om folkeskolen,
lærerne og eleverne og have et
fristed hvor man føler sig tryk

Birthe Therkildsenimit

Inuuneq atugarput nammineq aqunniarsaraarput, kisiannili aamma nunarsuarmioqataanitsinni atukkat aamma avaqqussinnaanagit. Nualluussuaq covid 19 inuunitsinnut aqutsilersimavoq.

Killilersuineq annertuvoq, immitsinnut qanillisinnaanngilagut tunillatsinnissaq tunillaanissarlun pinngitsoorumallugu.

Ataatsimoorneq nuannarilluinnaarput atoqqusaanngikkallarpog, aamma tunillatsinnissaq tunillaanissarlun pinngitsoorniarlugu.

Angerlarsimanissaq piumasaqaataavoq, aamma tunillatsinnissaq tunillaanissarlun pinngitsoorumallugu.

Angerlarsimaffik kikkunnut tamanut toqqissisimanartuuvog, meeraqarporli angerlarsimaffeqartunik toqqissisimaffiginngisaannik.

Taakkununga atuarfik tulaaviuvoq, ikinngutiminnik ullut tamaasa naapitsiffigisartagaat, ilinniartitsisuisalu qanoq innerat soqutigalugu apequtigisartagaat. Atuarfik taakkununga maqaasinarsimassaqaq.

Atuurtut ilinniartitsisortik toqqissimaffigisarpaat, taassumalun ajunnginnersut ajornersulluunniit ilisimaarisarpari. Angerlarsimaffiminni pisinnaanngisatik atuarfimmi pisarpaat.

Atuurtut nalunngilaat atuarfimmi nerisinnaallutik. Nerisasaq angerlarsimaffimmi pisinnaanngisartik.

Ullumikkut atukkagut ilungersunartut piviusut qaffakaalerput, tassami inuiaqatigiittut qaangiinnartakkagut isiginngitsuu-

Af Birthe Therkildsen

Vi vil gerne selv bestemme hvordan vores liv skal være, men vi kan ikke komme udenom at vi lever i en globaliseret verden. Det er covid 19 der styrer vores liv nu.

Der er store restriktioner pga. covid 19 og for ikke at blive smittet eller selv give smitten videre må vi ikke komme for tæt på hinanden.

Større forsamlingser som vi er så glade for, er der begrænsninger for og man råder folk til at være hjemme for ikke at smitte eller blive smittet med virusset.

Ens hjem er det sted, hvor man føler sig tryk, men der er børn og unge som føler sig utrykke ved at skulle være hjemme.

For disse børn er skolen et fristed, hvor de møder deres kammerater hverdag samt deres lærere som spørger til deres velbefindende. De må savne at komme på skolen.

Læreren er den som eleverne føler sig trykke ved og som ved om børnene har det godt eller skidt. Det som de ikke får derhjemme, det får de på skolen.

Elever kan altid være sikre på at få mad på skolen. Mad, som de ikke kan få hjemme.

Birthe Møller Therkildsen, IMAK-imi siulittaasooq / Formand for IMAK: Ilinniartitsisut ulluinnarni unamilligassaqartaqaat, suliaasat amerlasoorpassuit. / Lærerne møder mange udfordringer, med mange opgaver.

saakkagut sakkortuumik saqqummikaalerput, naak naalakker-suinermi politikikkikku suliniutit amerlagaluaqisut. Uanili apeqqutaalerpoq suliniuterpasuit naammassimanninnersut allaat nualluussuup covid 19-ip atugaalernerani allaat aatsaat saqqummerlutik. -Atuurfimmi ilinniartitsisut nalunaartussaaitaanerat ingerlattuagaat unissimavoq atuarniup matoqqanera pissutaalluni, meeqqallu suusupagineqalerlutik.

Suliniutit iluatsissimasut iluatsissimanningsullu takujuminarsipput. Ilaqutariit annerusumik minnerusumillu pisariqartitaat takuneqarsinnaalerput, kommunenilu inunnik sulissisut atuarniup atorfinitsinneqarsimasut suliaasarpasui ersarissipput, tassalu ilaqutariit pisariqartitsisut aqqutissiuutissallugit. ■

Alt det vi ikke snakker højt om, bliver lige pludselig tydelige pga. covid 19, og selvom der er flere tiltag fra de politikernes side, er det alligevel ikke nok. Er det fordi alle disse tiltag ikke er nok, at de kommer frem? Indberetning af elever til de sociale myndigheder stopper, fordi skolen er lukket og der er ingen andre til at se, hvordan børnene har det.

Man kan se, hvilke tiltag der er lykkedes og dem der ikke er lykkedes. Man kan se hvilke behov familierne har og ikke har og socialrådgiverne som mange skoler efterhånden har ansat, er deres arbejdsopgaver vokset og vokset og deres store opgave er at vejlede forældrene i en god retning. ■

Sinniisunik pikkorissaaneq 2019

Tillidsrepræsentant- kurser 2019

Sigrid Dahl-imit

2019-mi ukiakkut sinniisunik pikkorissaavugut marloriarluta. Sinniisut tamarmik pikkorissarnissamut neqeroorfineqarput, tassani sinniisooersut aammalu sinniisut nutaat tamarmik pineqarlutik. Neqeroorut tamanik tigulluarneqarpoq taamaalil-luta katillugit sinniisut 60-it marlunnut avillugit pikkorissartillu-git. Ilulissani Avaannaata aammalu Qeqertalik Kommuniarmiut kiisalu Qeqqata Kommunianiit katillutik 32-t pikkorissartinne-qarput.

Kingusinnerusukkut Nuummi sinniisut 28-t Kommuneqar-fik Sermersuumit Kommune Kujallerlu pikkorissartinneqarlutik.

Pikkorissartut sinniisooersut aatsaallu sinniisutut qinigaa-nikut ataatsikkut pikkorissartinneqaramik ilaatigut makku sammivaat: sinniisutut sulineq, pisortatut pisinnaatitaaffiit – inatsisit inissisimaneri – isumaqatigiissutit atuuttut – pisortani sullissinnermi inatsit – aqutissiisuilluni oqaloqatigiinnerit – napparsimasarneq pillugu oqaloqatigiinnerit – pissusissamik malinninnginnermi suliat – sulinnermi sinaakkutissat – suleqa-tigiinneq pillugu sulineq – suliffimmi atugassaritit – APV – sulinnermut isumaqatigiissut – aktivitetsplanit akissarsiuallu.

Tulliani pikkorissaaneq ingerlanneqassaaq 2021-mi nutaanik sinniisunik qinersereernerup kingorna. ■

Af Sigrid Dahl

Der er blevet afholdt to TR-kurser i efteråret 2019. Alle TR blev tilbudt kursus selvom nogen af dem allerede har været på kursus. Alle tog imod tilbudet så derfor måtte vi dele holdene i to, så der blev afholdt TR-kursus for Avannaata Kommunia samt Qeqqata Kommunias TR i Ilulissat med i alt 32 deltagere.

Senere blev der afholdt TR-kursus for Kommu-neqarfik Sermersooq samt Kommune Kujalleqs TR med i alt 28 deltagere.

Det var en blanding af både nye og ”gamle” TR. Emnerne var TR’s rolle, ledelsesret – regelhie-rarki, gældende aftaler – love og bekendtgørelser – offentlighedslov – sagsbehandlingslov – vejled-ningssamtaler – sygefraværssamtaler – discipli-nær foransatltninger – tjentslige samtaler- ram-meaftalen – SU- arbejdsmiljø -APV- sikkerhedsre-præsentant – arbejdstidsaftalen -aktivitetsplaner og løn.

Næste TR-kursus vil blive afholdt efter nyvalg af TR i 2021. ■

Siulittaasutut sinnissoqarfiup ataatsimeersuarnera pillugu oqaatsigiumasakka

Kommentarer som formand vedr. repræsentantskabsmødet

Siorna 9. & 10. november ileqquusumik sinnissoqarfik Kangerlussuarmi ataatsimeersuarpoq. Sinnissoqarfimmi ilaasortat Qaanaamiit Ittoqqortoormiunut tamangajammik peqataapput, ilaasortaq ataaseq Nanortalimmeersoq silarlunnera pequtaalluni peqataanngitsoorpoq. Ataatsimeersuarnerup aallartinnerani siunnersuutigivara Mikkel Michelsen aqutsisuusasoq, akuerineqarporlu. Mikkelip nalunaarutigivaa sinnissoqarfiup ataatsimeersuannnginnerani ileqqoreqqusat malillugit ingerlatsisoqarsimammat ataatsimeersuarnissaq akuerineqartoq. Ammaanersiorlunga oqalugiaateqarinni pingaartissimavara nalunaarutigissallugu aningaasarsiat pillugit isumaqatiginninniarneq 6. marts 2019 kiisami naammasineqarmat, qaammatit arlallit isumaqatigiissutit atuuttup qaangiutereerneratigut. Kattuffiup suliaasaani pingaarnerpaanut ilaapput ilaasortanut atugassarititaasut pitsaasut naammaginatullu qularnaassallugit. Ilaasortatta akornanni 78,8 % procentii taasipput, akuersisullu 96,1 %, iullutik, tamanna Kattuffittut tanngassimaarutigaaqput. Taamaalluni ilaasortatta takutippaat isumaqatiginninniarnermi angusat isumaqatigineqarluartut. Naak isumaqatigiissuteqaqqammigaluarluta suut tamarmik piffissaligaasarmata aningaasarsiat pillugit isumaqatiginninniarnissaq 2021 piareersarlugu aallartisartoq tamanut nalunaarutigaaq. Taamaattumik 2020 ukiakkut sinnissoqarfik immikkut ittumik ataatsimeersuaqqittussaavoq aammalu ileqquusumik ataatsimeersuaqqissalluta ukiakkut 2021. Siulittaasutut pingaaruteqarteqaara oqaatigissallugu aningaasaqarnerput paarilluartaqartoq, taamaattumik ataatsimeersuarnerit Kangerlussuarmi ingerlanneqartariaqarput.

Siulittaasutut marlunnik nalunaaruteqarpunga, tassalu ukuusut: Allaganngorlugu nalunaarut (Skriftlig beretning) [Siulittaasup allaqanngorlugu nalunaarusiaq 2019](#) kiisalu oqaalulluni nalunaarut (Mundtlig beretning) [Siulittaasup oqalulluni Nalunaaruta 2019](#) taaku tamarmik hjemmesidetsinni takuneqarsinnaapput.

Ataatsimeersuarnitta ingerlanerani naatsorsuutit pillugit kukkunerisuiisoqarpugut tassaasut Lene Reimer aamma Mona Lisa Rafaelsen. Kukkunerisuiisut taaku naatsorsuutit pillugit misissukatit ippiinnartoqartinnagit sinnissoqarfimmut nalunaaruteqarput.

Lønkommission pillugu nalunaaruteqarpunga, erseqqissaatigivara Namminersorlutik Oqartussat isumaqatigiinniartarnerit

Sidste år, 9. & 10. november blev ordinær repræsentantskabsmøde afholdt i Kangerlussuaq. Næsten alle medlemmerne af repræsentantskabet, fra Qaanaaq til Ittoqqortoormiit, deltog, et medlem fra Nanortalik deltog ikke på grund af vejret.

I starten af mødet foreslog jeg Mikkel Michelsen som ordstyrer, som blev godkendt. Mikkel meddelte, at repræsentantskabsmødet var indkaldt i henhold til vedtægterne og derfor godkendes. Jeg har fundet det vigtigt, ved min åbningstale, at meddele lønoverenskomstforhandlingerne endelig blev afsluttet 6. marts 2019, flere måneder efter den gældende aftale var udløbet. En af organisationens vigtigste opgaver er, at sikre gode og tilfredsstillende vilkår for medlemmerne. 78,8 % af medlemmerne har stemt, og 96,1 % af disse godkendte aftalen, og det er vi stolte af som organisation. Ud fra dette viser medlemmerne, at de er godt tilfredse med overenskomstresultaterne. På trods af at vi faktisk lige er blevet færdig med overenskomstforhandlingerne, kan jeg meddele til alle, at vi er startet med at forberede os til overenskomstforhandlingen 2021. Derfor skal der afholdes ekstraordinær generalforsamling for repræsentantskabet i efteråret 2020 samt ordinær generalforsamling efterår 2021. Som formand er det meget vigtigt for mig at nævne vigtigheden af god økonomi, derfor må generalforsamlingerne afholdes i Kangerlussuaq.

Jeg har to formandsberetninger, og disse er: Skriftlig beretning [Formandens skriftlige beretning 2019](#) samt mundtlig beretning, [Formandens mundtlige beretning 2019](#), begge kan ses i vores hjemmeside.

Vi har to revisorer i generalforsamlingen i forhold til regnskabet og disse er Lene Reimer og Mona Lisa Rafaelsen. Disse to revisorer meddeler repræsentantskabet, at der ikke er bemærkninger til regnskabet efter revisionen.

*Ataatsimeersuarnermi siulersuisut
IMAK-illu allaffeqarfianeersut.*

*Formandskabet under general-
forsamlingen samt medarbejdere i
IMAK's administration.*

ilusaannik pisariillisaarusuttut. ”Taamatut kissaateqarneq paasi-
sinnaavarput, kisianni IMAK-imut ilaatigut apeqqutaalerpoq
Namminersorlutik Oqartussat paasisimaneraat isumaliutissii-
summut siunnersuummik 2021-mi saqqummiinissaq sioqqullugu
suliassaq qanoq annertutigissanersoq qularnaarsimaneraat. Ula-
pitissaqassaat. siulittaasutut erseqqissarpara, kattuffiit qanoq
suleriaaseqarnissaanik sulisitsisut aalajangersaasussaanngitsut.
Aaqqissuussaanerput kattuffiit ataasiakkaat kisimik namminneq
aaqqissuutassarigaat. Taamaallilluni sinnissoqarfiup IMAKi løn-
kommisionimut pegataanissaa taperserpaa.

Pingaartillugu ilaatsigut oqaatigerusuppakka sinnissoqarfim-
mi ilaasortat oqaluuserisassatut qulequtanngorlugit siunnersuuti-
gisaat ukuusut:

- Atuartunut eqqissiviitsunut neqeroorut, Lene Reimer-imit
siunnersuutigineqartoq
- Siulersuisut ilaasortanit ataatsimiisitsikulanerunissaat,
Johanne Grønvold-imit
- Soraarnerusutisialinnik sullissisussamik atorfimmik
nutaamik pilersitsineq, Marianne Jensen-imit
- Soraarnerussutisialinnik forskelsløn-imik atorunnaarsit-
sinissamik siunnersuut, Marianne Jensen

Oqaluuserisassatut siunnersuutigineqartut uummarissuumik oqa-
luuserineqarput, ulluinnarni atuarfiit atugaannik assersuutissaq-
qissunik oqallinnertalimmik.

Soraarnerussutisialinnik kissaatigineqarpoq ilinniartitsisut
soraarnerussusiaqalersut (tj.mænd) atuarfimmik atorfeqaannartin-
neqassagaluarunik tamakkiisuumik akissarsiaqarnissaat soraarne-
russusianik ilanngaatsinngikkaluarlutik. Ilinniartitsisut soraarne-
russutissiallit atuarfinni atorluarneqartarnissaat aamma kissaati-
gineqarput, soorlu ass. gæstelærer-itut.

Allattoqarfippat aamma mininneqanngilaq. Allattoqarfimmik
sulisut pingasuupput, ukiunili kingullerni suliat amerliartupiloor-
simapput kiisalu suliarineqartartut sakkortusiartorlutit. Taam-
maattumik siulersuisut sinniisoqarfimmut siunnersuuteqarput
sulisumik ataatsimik amerlinissaq, qujanartumillu tamanna taper-
serneqarpoq. Tamannalu malitsigalugu ilaasortaanermut akiliut 25
kr-mik ukioq nutaaq 2020 aallarnerfigalugu qaffanneqarpoq. ■

Jeg har en meddelelse vedrørende lønkom-
missionen, og jeg skal understrege at Selvstyret
agter at forenkle overenskomstforhandlingerne.
”Vi kan godt forstå deres ønske, men for IMAK
er spørgsmålet, om Selvstyret har forstået, før
forslaget bliver fremlagt i 2021, hvor omfattende
arbejdet vil blive. De får meget travlt. Jeg under-
streger som formand, at arbejdsgiverne ikke har
hjemmel til at afgøre hvordan organisationerne
tilrettelægger deres arbejde. De enkelte organisa-
tioner har eneret til at organisere deres arbejde.
Hermed godkender repræsentantskabet IMAK's
deltagelse i lønkommissionens arbejde.

Som en de vigtige vil jeg gerne nævne repræ-
sentantskabets medlemsforslag som overskrifter:

- Et tilbud til adfærdsvanskelige elever,
forslag af Lene Reimer
- At bestyrelsen holder møde med medlem-
merne oftere, fra Johanne Grønvold
- Oprettelse af en ny stilling, som skal arbejde
for pensionister, fra Marianne Jensen

Der var en livlig debat ud fra dagsordensforslage-
ne, hvor der var indslag fra hverdagene i skolerne.

Der var et ønske fra pensionisterne, at lærere
(tj.mænd) som bliver pensioneret, som fortsætter
ansættelse skal have fuld løn uden at pensionen
bliver trukket fra i lønnen. Der er også et ønske
at pensionisterne bliver brugt, f.eks. som assiste-
rende gæstelærere.

Vores administration gik heller ikke fri. Der
er tre medarbejdere i administrationen, og de
sidste år er opgaverne blevet flere og flere, samt
at opgaverne er blevet hårdere. Derfor foreslog
bestyrelsen repræsentantskabet, at der udvides
med en medarbejder, og heldigvis blev dette støt-
tet. Dette gør, at medlemskontingentet bliver for-
højet med 25 kr. fra nytår 2020. ■

IPad atuarfimmi – malittarisassat ersarippat?

IPad i skolen – er reglerne klare?

Thomas Trierimit Af Thomas Trier

Atuarfiit amerligaluttuinnartut IPad-it atuartunut atukkiuttarpaat, atuarnerminnut atatillugu atorniassammattigit. Atuartut atuarnerminni taamaallaat atorneq ajorpaat, namminerisamittulli aamma. Tamanna isumaqarpoq, iPad-i inuit akornanni attaveqaatinut atorneqarsinnaasoq, atuartut nittartakkanut isersinnaasut, nipilersukkanik videonillu aallerlutillu saqqummiisinnaasut. Immaqa aamma atuartup ikinngutai ilaqutaa-luunniit iPad-imik aamma atuisinnaapput.

Flere og flere skoler udlåner iPads til eleverne, så de kan bruge dem i forbindelse med skolearbejdet. Eleverne bruger dem ikke kun til skolebrug, men også til private formål. Det betyder, at iPadene kan bruges til at gå på sociale medier, eleverne kan gå ind på hjemmesider, finde materialer, og de kan downloade eller uploade musik og videoer. Måske har elevens venner eller familie også adgang til iPad-en.

iPad atuartumut tunniunneqarpat, atuortoq e-mailimut kon-tomik pilersitsisinnaavoq, assersuutigalugu iPad-ip program-miunut najoqqutaanullu attaveqartumut, atuartorlu atuinis-saminut kontoliorsinnaalluni. Elektionikkimut atortut allat assigalugit iPad-ip atorneqarnera nakkutigineqarsinnaavoq, iPad-illu nikittarneri napparutinit paasissutissat aqqutigalugit malittarineqarsinnaavoq, mobiltelefonitulli. Tamanna iPad-imik atukkiisunut iPad-imillu atukkiussamik atuisunut aki-sussaaftimmik, pisinnaatitaaffinnik pisussaaftigarnermillu tunngasunik apeqqutinik pilersitsivoq.

Assersuutigalugu atuarfiup atukkiisutut atuartup nittar-takktak suut iserfigisimanerai pisinnaatitaassava takussallugit imaluunniit atuartup mailit iPad aqqutigalugu nassiuissimasai takusinnaatitaaffigissanerlugit. Uani allaaserisami iPad-imik atukkiinermi apeqqutit pingaarutillit allaaseriniarneqassapput.

Når eleven får en iPad udleveret, kan eleven opret-te en e-mailkonto, der eksempelvis er knyttet til den software, der er installeret på iPad-en, og eleven kan oprette en brugerkonto. Som alt andet elektronisk udstyr kan brugen af iPad-en overvåges, og man kan følge iPad'ens bevægelser via sendemast-oplysninger, som var det en mobiltelefon. Dette rejser en række spørgsmål om ansvar, rettigheder og forpligtelser for den, der udlåner iPads og for den, der bruger en ud-lånt iPad.

Vil skolen eksempelvis som udlåner have ret til at se, hvilke hjemmesider eleven har besøgt eller se de mails, som eleven har sendt via iPad-en. Denne artikel forsøger at beskrive nogle af de væsentlige spørgsmål i forbindelse med udlån af iPad.

Inunnik paasissutissanik suliarinnittarneq pillugu inatsit

Atuartut iPad-inik atuisarnerat pillugu ersarissunik malittarisassaqanngilaq, *inunnilli paasissutissanik suliarinnittarneq pillugu inatsisip* atortussanngortinneqarnera atuarfimmuut piumasasaqaatinik arlalinnik imaqqarpoq.

Atuarfiup atuartunut ataasiakkaanut atassuserneqarsinnaasunik paasissutissanik suliarinnittarnera, iPad aqqutigalugu nalunaarsorneqartunik, imaluunniit atortunik allanik elektrokiniunik, tunngaviummik innunut paasissutissanik illersorneqarnermut pisinnaatitaaffeqarnermik tunngaveqqarpoq. Atuarfiit ataasiakkaat inunnik paasissutissanik suliarinnittarneq pillugu inatsimmiittut malittarisassat eqeersimaarfigisariaqarpaat, tassani meeqqat inuusuttullu pineqarmata atuinerminni ajutoorutaasinnaasunik kingunerisinnaasaannillu ilisimaskinnerusut. Tamanna aamma isumaqqarpoq atuarfiit ataasiakkaat qulakkiissagaat IT-mi isumannaassuseq qaffasissammat atortullu ataavartumik malinnaatinneqassammata, tamannalu aamma atuuppoq iPad-inut ataasiakkaanut.

Datatilsynip arlaleriarlugu oqaatigisimavaa, pc-mi tabletimiluunnii ujarlernerumut nalunaarsuutip inummut ataasiakkaanut paasissutissanik imaqqarsinnaanera, paasissutissanik illersorneqarnermut pisinnaatitaaffimmuut attuumassuteqartunik. Taamaammat misissuineq taamaattoq, Datatilsyni malillugu, elektronikkikkut inummut ataasiakkaamut paasissutissanik misissuineruvoq paasissutissanik illersorneqarnermut pisinnaatitaaffimmik tunngaveqqarpoq. Taamaammat malittarisassat inunnik paasissutissanik suliarinnittarneq pillugu inatsimmiittut malinneqartussaapput. Ingammik tamanna isumaqqarpoq atuarfiup malittarisassat paasissutissanik suliarinnittarnerumut ileqqut pitsaasut, innunut ataasiakkaanut paasissutissanik suliarinnittarneq kiisalu allanut naleqquttumik piumasasaqaatit malissagaat, inatsimmi takuuk § 5. Paasissutissanik illersuinerumut akulerunneq, soorlu assersuutigalugu ujarliutini suut ujaarineqarsimanersut misissorneqarnerini, siunertarineqartumiit annertunerussanngillat.

Ujarliummik misissuineq (immaqa aamma allanik pisimasunik ujarlernerneq) aallaavigalugu nalinnaasumik pinartuunngitsunik paasissutissanik inummut tunngasunik suliarinninneruvoq, inunnik paasissutissanik suliarinnittarneq pillugu inatsimmi § 6 naapertorlugu pisussaalluni. Akuerineqarsinnaavoq, atuortoq aamma/imaluunniit angajoqqaat akuersisimasappata. Taamaanngippat taava pisariaqqarpoq suliarinninneq pisariaqavissimasasooq, atuarfiup soqutigisani aallaavigisimasappagit iPad-imullu atuisup innimigineqarnera soqutiginninnerup qaangissanngikkaa, takuuk § 6, imm. 1, nr. 7.

Tassani naliliinermi § 5-im i nalinnaasumik malittarisassat aammattaaq malinneqassapput. Ujarliummik misissuineq inatsimmi unioqqutitsinermik unioqqutitsinnginnermilluunniit aallaaveqarnerisooq, apeqqutaavoq pisimasumi susoqarsimaner-

Persondataloven

Der er ingen regler, som udtrykkeligt regulerer elever brug af iPad, men anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om behandling af personoplysninger også kaldet *persondataloven* indeholder en række krav til skolen.

Skolens behandling af personhenførbare oplysninger om elever, som registreres via en iPad, eller andet elektronisk udstyr vil som udgangspunkt være omfattet af retten til databeskyttelse. En skole skal være særlig opmærksom på reglerne i persondataloven, fordi der er tale om børn og unge, der ofte har mindre viden om risici og konsekvenser som følge af deres brug. Det betyder også, at den enkelte skole skal sikre, at IT-sikkerheden er høj og at udstyret opdateres løbende, og det gælder også den enkelte iPad.

Datatilsynet har flere gange udtrykt, at søgehistorikken på en pc eller en tablet kan indeholde personoplysninger, der er omfattet af databeskyttelsesretten. En kontrol heraf vil derfor ifølge Datatilsynet være en elektronisk behandling af personoplysninger omfattet af databeskyttelsesretten. Reglerne i persondataloven skal derfor overholdes. Det vil navnlig sige, at skolen skal overholde reglerne om god databehandlingsskik, saglig behandling af personoplysninger og kravet om proportionalitet, jf. lovens § 5. Et indgreb i databeskyttelsen, som eksempelvis en gennemgang af søgehistorikken, må således ikke gå videre end, hvad det legitime formål kræver.

En gennemgang af en søgehistorik (og nok også andre sporinger af aktiviteter) vil som udgangspunkt være en behandling af almindelige ikke-følsomme personoplysninger, som skal ske i overensstemmelse med persondatalovens § 6. Det kan tillades, hvis eleven og/eller forældrene har givet samtykke hertil. Hvis ikke, kræves det, at behandlingen er nødvendig for, at skole kan forfølge en berettiget interesse og hensynet til brugeren af iPad-en ikke overstiger den interesse, jf. § 6, stk. 1, nr. 7.

I den vurdering skal de generelle regler i § 5 også indgå. Hvorvidt en gennemgang af søgehistorik falder indenfor eller udenfor, hvad loven tillader, afhænger af de konkrete omstændigheder, men skolen bør være yderst forsigtig i forhold til sin håndtering af spørgsmålet. Skolen bør også være opmærksom på, at den kan blive indklaget for Datatilsynet, hvis en elev eller forældre måtte mene, at skolen handlede i strid med persondataloven.

soq, atuarfilli suliasamik suliarinninnermini mianersoqqissaar-tariaqarpoq. Atuarfuttaa qeersimaarfigisariaqarpaa, Datatil-synimut tunniunneqarsinnaanini, atuatoq angajoqqaalluunniit isumaqarpata inunnik paasissutissanik suliarinnittarneq pillugu inatsit unioqutillugu atuarfik qisuariatoq.

Nalunaarutininik isertuussineq

Atuarfiup piumasarisinnaanngilaa atuartup e-mailiminut kon-toni ammassagaa misissorniarlugu mailit suut nassiunneqarsi-manersut, naak iPad mailinik taakkuninnga nassiussinermi ator-neqarsimagaluatoq. Tamanna aallaaviumik nalunaaru-tinik isertuussinermut kalluaanerussaaq, Tunngaviumik inat-simmi § 72-imi illersugaasoq, europami inuit pisinnaatitaaffiisa isumaqatigiissutaani artikel 8-miittoq kiisalu meeqqat pillugit isumaqatigiissutip artikel 16-ianiittoq.

E-mailkontomik ammaaneq atuartumit aamma/imaluunniit taassuma angajoqqaavinit akuersaarneqanngitsumik eqqartuus-sivikkut suliarineqarnissaa piumasaqaataavoq, eqqartuussisar-nermik inatsimmi § 94 malillugu eqqisimatitaanermut innar-liineq, allagaq, telegram imaluunniit nalunaarut allagarluun-niit matoqqasoq ammaraanni imaluunniit imarisaanik paasin-nikkaanni, tamannalu misissuinnermut sanilliunneqarsinnaavoq, tamannalu ilinniartitsisup pisussaaffiginngilaa.

iPad-imut atuarfiup kontoanik ikkussisoqarsimappat, tas-sanngaaniillu e-mailinik nassiussisoqarsinnaalluni, atuarfi-up aqutsisutut takusinnaakkajuppaa, e-mailit suut nassiunne-qarsimanersut, soorlu aamma sulisitsisup sulisitami mailik-kut allagai takusinnaagai. Akerlianilli sulisitsisup, atuartup atuarfiup kontoa aqutitigalugu mailit nassiussai namminermut tunngalluinnartutut naatsorsuutigisariaqarput, atuarfiup kon-toa aqqusaarluguluunniit nassiunneqarsimagaluarpata. Atuar-fik aallaaviumik allakkat imaaluunniit atuartumik aamma/imaluunniit angajoqqaavinit akuerineqarani takoqqusaanngilaa.

Taarsiisussaatitaanermut akisussaaffik

iPad-imik atuinnermi taarsiisussaatitaanermut akisussaaffimmik apeqqutit; iPad aserorpat imaluunniit tillinneqarpat ajornaku-soorsinnaavoq, aaliangiisartuniillu Kalaallit Nunaanni aalian-gikkanik takussaasoqarpassinngilaq. Atuarfiup angajoqqaallu akornanni atornermut isumaqatigiissutit imaqarsinnaasarput, atuatoq iPad-imik ajoqusiinnermi tammaanermilu taarsiisus-saasoq. Danmarkimi Ankenævnet for Forsikring 18. februar 2015-imi aaliangiisimapput, taarsiisussaatitaanermut akisus-saaffik iPad-imik atukkamik aseruinnermi tammaanermiluun-niit atukkiinnermi isumaqatigiissut sakkortuallaartoq, qallunaat eqqartuussisuserinnermut naliginnaasumik taarsiisussaatitaan-ermut malittarisassanit, taamaammallu aaliangersagaq ator-sinnaanngitsoq. Tamanna Kalaallit Nunaanni aamma atuuttus-saansoq piffissap takutikkumaarpaa.

Meddelelseshemmeligheden

En skole kan ikke kræve, at eleven åbner sin e-mailkonto for at kontrollere, hvilke mails denne har sendt, selvom iPad-en er brugt til at sende så-danne mail. Dette vil som udgangspunkt være et indgreb i meddelelseshemmeligheden, der er be-skyttet af Grundlovens § 72, den europæiske men-eskerettighedskonventions artikel 8 og børnekon-ventionens artikel 16.

Adgang til e-mailkonto uden at der er givet samtykke fra eleven og/eller dennes forældre vil kæve en retskendelse, jf. retsplejelovens kapitel 36. Desuden vil det også være omfattet af kriminallo-vens § 94 om fredskrænkelser, hvis man bryder et brev, telegram eller anden lukket meddelelse eller optegnelse eller gør sig bekendt med indholdet. Hvis læreren kræver, at eleven skal åbne skolens udlånte iPad ved brug af sin kode eller lignende, vil dette i øvrigt være at sidestille med en ransagning, hvilket en lærer ikke har kompetence til at foreta-ge.

Hvis der til iPad-en er tilknyttet en skolekon-to, hvor igennem der kan sendes e-mails, vil sko-len som administrator ofte kunne se, hvilke mails der er blevet sendt, ligesom en arbejdsgiver kan se en ansats mailkorrespondance. Modsat i tilfældet med arbejdsgiveren, må mails, der er sendt af elev via en skolekonto, antages at være private, uanset at de er sendt via skolens konto. Skolen må derfor som udgangspunkt ikke overvåge korrespondance eller gøre sig bekendt med dens indhold uden sam-tykke fra eleven og/eller dennes forældre.

Erstatningsansvar

Spørgsmål om erstatningsansvar ved brugen af iPad-en; hvis iPad-en går i stykker eller bliver stjå-let kan være kompliceret, og umiddelbart ses der ikke at foreligge afgørelser om dette fra relevante instanser i Grønland. Brugerftaler mellem sko-len og forældre kan indeholde krav om, at eleven er forpligtet til at erstatte skader eller tab af iPad-en. I Danmark har Ankenævnet for Forsikring i en afgørelse fra 18. februar 2015 vurderet, at en bru-geraftales bestemmelse om erstatningsansvar ved skader på eller tab af den udlånte iPad gik videre end dansk rets almindelige regler om erstatning, hvorfor bestemmelsen var ugyldigt. Om dette også vil være tilfældet i Grønland, må tiden vise.

Atuarfimmut naatsorsuutigineqartut

Atuarfimmi iPad-inik atuisarneq periarfissarpassuarnik ammaassivoq, atuarfimmulli pisussaaffiliilluni atuartunut angajoqqaanullu iPad-inik atornermi tunngasunik paasititsiniaassalluni. Naliginnaasumik atuarfik iPad-ip atornerani atukkiinermut isumaqatigiissusiortassaaq angajoqqaanit atsiorneqarsimasumik.

Atukkiinermut isumaqatigiissutit iPad naliginnaasumik atukkiussatut isigisarpaat. Tassa imaappoq apeqquutit tunniussinermut, utertitsinermut, paarsinermut, software-inut, software-inut allanngortitsinermut, aseruiner-mut il.il. tunngasut.

Taassuma avataatigut aamma atuarfik sponsori isumaqatigiissuteqarfigisinnaavaa, aasersuutigalugu Apple School Manager Aftale-mik, tassanilu pineqarpoq data-nik isumannaallisaanermik allaaserinninneq, kisiannili tamanna atuarfiup sponsorillu/tuniniaasullu akornanni isumaqatigiissutaasarpog. Isumaqatigiissut taama ittoq oqaatsinik teknikkimi atorineqartartut atorlugit allanneqartarpoq, meeqqat, inuusuttut angajoqqaallu tunniunneqarpat paasisinnaanissaannik ilimananngitsumik, kiisalu inatsisinut innersuussisarsinnaasarluni Kalaallit Nunaanni atuutinngitsunik.

Atuarfik atukkiisuummat, meeqqanut inuusuttunullu atortunik tunniussisuulluni, taava naatsorsuutigisaria-qarpoq paasinartumik qulakkiissagaat, atuartut (angajoqqaavilu) pisinnaatitaaffi-nik pisussaaffiinillu ilisimatinneqarnissaat, atuarfiup datat qanoq isumannaallisarsimane-raat, kiisalu atuarfik atuartut peqatigalugit malittarisassa-liussasoq, iPad-imik atuneq qanoq pitsaasumik ingerlanneqassanersoq.

Ilisimatsitsissut taama ittoq maannakkorpi-aq atuarfiniit suliarisimaneqar-pasinngilaq, taamaalilluni atuarfiit, ilinniartitsisut, atuartut angajoqqaavilu iPad-inik atukkius-sanik atuinermut pisinnaatitaaffi-nik pisussaaffiinillu isumannarsinnaasumut inissisimalersillugit. ■

Forventninger til skolen

Brug af iPads i skoleøjemed giver mange muligheder i undervisningen, men skaber også en forpligtelse for skolen til at orientere elever og forældre om omstændighederne ved brugen af udlånte iPads. Typisk vil skolen have en brugeraftale med vilkår for brugen af iPad, der er underskrevet af forældrene. Brugeraftalerne fokuserer på iPad-en som en genstand, der er udlånt. Det vil sige spørgsmål om udlevering, tilbagelevering, opbevaring, software, indgreb i eksisterende software, eventuelle skader mv.

Brugeraftalerne fokuserer på iPad-en som en genstand, der er udlånt. Det vil sige spørgsmål om udlevering, tilbagelevering, opbevaring, software, indgreb i eksisterende software, eventuelle skader mv.

Herudover kan skolen også have en aftale med sponsoren, som eksempelvis en Apple School Manager Aftale, der blandt andet beskriver spørgsmål om datasikkerhed, men dette er en aftale mellem skolen og sponsoren/udbyderen. En sådan aftale er oftest skrevet i et meget teknisk sprog som det ikke kan forventes, at børn og unge eller deres forældre kan gennemskue, hvis de skulle få den udleveret, ligesom den også kan indeholde henvisninger til lovgivning, som ikke finder anvendelse i Grønland.

Da det er skolen, som udleverer udstyret til børn og unge, må det forventes, at skolen på en forståelig måde sikre, at eleverne (og deres forældre) bliver informeret om deres rettigheder og pligter og om, hvordan skolen håndterer datasikkerhed, ligesom skolen vedtager nogle retningslinjer sammen med eleverne om, hvad der er god skik for brugen af iPad.

Umiddelbart ses en sådan information ikke i øjeblikket at være udarbejdet af skolerne, hvorfor det stiller skolerne, lærerne, eleverne og deres forældre i en usikker situation om rettigheder og pligter forbundet med brugen af udlånte iPads. ■

Pissarsiaminngaaniit depotrentimut

Fra afkast til depotrente

Uani atuaruk qanoq ililluni Lærernes Pensionip
soraarnerussutisiassanik ingerlatsisarnersoq

Læs her hvordan Lærernes
Pension forvalter din pension

Lærernes Pension-imit

Depotrentimik allanngorartumik, taamaallaat ukiumut pissarsiarisimasanit aallaaveqartumik tuninak, depotrentimik allanngorarpianngitsumik, soraarnerussutisiassarnut inniminniisarnerpit naalaani tunisassavatsigit. Tamanna isumaqarpoq, soraarnerussutisiasatit qanoq amerlatigissanersut naatsorsuutigisinnaalissagakkit.

Af Lærernes Pension

I stedet for at give dig en variabel depotrente, der kun afhænger af årets afkast, så giver vi dig en forholdsvis stabil depotrente i den tid, du sparer op til din pension. Det betyder, at du nogenlunde ved, hvad du kan regne med at få i pension.

Depotrenti ukiumut ataasiarluni aalianger-neqartarpoq, allanngortinneqarsinnaallunili

Ukiumut ataasiarluta depotrentip annertussusaa soraarnerussuti-siassanut katersarnut aaliangertarparput. Ukiup tullissaanut depot-rentip annertussusaa aaliangeraangatsigu, ukiumut pissarsiarisi-masat aallaavigalugit aaliangerneqartarpoq, neriutugalugulu de-potrentimik allanngoranngitsumik neqerooruteqarsinnaassalluta. Depotrenti allanngorariataarsinnaavoq, allanngortissinnaavarpullu assersuutugalugu aningaasarsiornikkut ajornartorsiortoqalerpat.

Ilinnut ukiumut nalunaarusiami depotrentivit annertussu-saa takusinnaavat

2017-imi pissarsiamiit depotrentimut

Ukioq naaleraangat misissortarparput ukiup ingerlanerani qanoq pissarsisimatiginersugut, aaliangertarlutalu ukiup tullissaanut depotrente qanoq issanersoq. 2016 naalermat aaliangerpugut 2017-imi akileraaruteqareernerup kingorna 4,75 procentimik tuniniarlutit. Skemami takusinnaavat qanoq ililluta aningaasaleereernitsinni pissarsiat aallaavigalugit 2017-imi depotrenti aaliangerneripput.

Depotrenten fastsættes en gang om året, men kan ændres

En gang om året fastsætter vi størrelsen af depo-trenten på din pensionsordning. Når vi fastsæt-ter depotrenten for det kommende år, så er ud-gangspunktet årets realiserede afkast og ønsket om at tilbyde en forholdsvis stabil depotrente. Depotrenten kan altså variere, og vi kan altid æn-dre renten, fx hvis der opstår finansielle kriser.

Du kan se din depotrente på din årsoversigt

Fra afkast til depotrente i 2017

Ved udgangen af året ser vi på, hvordan afkastet har været i løbet af året og beslutter en depotren-te for det kommende år. Ved udgangen af 2016 besluttede vi at give dig en depotrente på 4,75 procent efter skat i 2017. I skemaet kan du se, hvordan vi kommer fra årets investeringsafkast til den fastsatte depotrente for 2017.

Aningaasaleereernermi pissarsiat tamakkerlugit: Investeringsafkast brutto:	7,2%
Aningaasaliinerne aningaasartuutit: Investeringsomkostninger:	-0,5%
Aningaasaleereernermi pissarsiat aningaasaliinerne aningaasartuutit peereernerini (N1): Investeringsafkast efter investeringsomkostninger (N1):	6,7%
Akileraarutit: Skat:	-0,7%
Sillimmasiinerne akiliutit utertinneri: Tilbagebetaling vedrørende forsikringsdækningen:	0,8%
Allaffissornerne aningaasartuutit utertinneri: Tilbagebetaling af administrationsomkostninger:	0,3%
Ilaasortat aningaasaateqarfiannut akiliut: Betaling til medlemskapital:	-0,3%
Ilaasortat aningaasaateqarfiannut ingerlatitseqqinneq il.il.: Overførsel til medlemskapital m.v.:	-0,3%
Ingerlatitseqqinnerup siorna ataatsimut aningaasaateqarfiup imai: Til rådighed før overførsel til fælleskassen:	6,5%
Ataatsimut aningaasaateqarfimmud ingerlateqqiineq il.il.: Overførsel til fælleskassen m.v.:	-1,8%
Depotrente 2017-mi: Depotrente i 2017:	4,7%

Tabellimi procentit akunnaallisaagaapput taamaammallu tabellimi naatsorsukkat nikingalaarlutik.

Procentsatserne i tabellen er afrundede, derfor stemmer udregningerne i tabellen ikke helt.

2018-imut depotrenti akileraarutininik akileereernerup kingorna 6,35%-iuvoq. Naatsorsugaq qulaaniittoq pissusissamisoor-tumik 'ukiumik ataatsimik kingusinaaqqavoq', aatsaat ukioq tamakkerlugu naatsorsuusiaq suliarineqareerpat paasineqar-sinnaagami – tassalu 1. april 2019-ip missaani.

Aningaasaliinermi pissarsiat

Aningaasaliinermi pissarsiat tassaapput ilaasortat aningaa-saataannik aningaasaliinitsinnit pissarsiarisimasavut. Ilaatigut aningaasat aktienut, obligationinut, orpipparssuarnut illunul-lu aningaasaliissutigisarpavut. 2017-imi aammaarluta pissar-siaqarpugut.

Aningaasaliinermi aningaasartuutit

Aningaasaliinermi aningaasartuutit ilaatigut tassaapput peqa-tigiiffinni aningaasaliisartunut, aningaasaateqarfinnut peqati-giiffiullu avataaniittunut sullissisartunut assersuutigalugu aktienut obligationinullu ilisimasaqartunut aningaasartuutit. Pissarsiat pitsaanerpaat anguniarlugit, sullissisut pineqartunut ilisimasallit qinertarpagut.

Akileraarutit

Soraarnerussutisiassanit iluanaarutinit 15,3 procentinik naalagaaffimmut akiliisarpugut, aningaasaliinermi aningaa-sartuutit akilerneqareernerisa kingorna sinneruttunit.

Sillimmasiinerup akia

Sillimmasiinerup akia aaliangerniaraangatsigu naatsorsukan-nerparparput ilaasortagut qassit missaat sillimmasiinerit ator-fissaqartissaneraat. Tamanna aallaavigalugu sillimmativit akia aaliangertarparput. Ukiut ilaanni ilaasortat amerlanerit sillim-matit atorfissaqartilertarpaat ukiunili allani ikinnerit.

Allaffissornermiit aningaasat utertartut

Allaffissornermut aningaasartuutit nikerarpiarneq ajorput, neriutitigatsigut aningaasartuutaasartut appasinnissaat. Ukiut tamaasa Finanstilsynemut nalunaarutigisartussaavar-put, soraarnerussutisiassavit allaffissornikkut aqunnerat qanoq akeqarnersoq. 2017-imi nalunaarutigisimavarput, allaf-fissornikkut aningaasartuutit 1,25 procentimiissimasut sulif-feqarfeqarfimmut tapiissutit soraarnerussutisianut aqqis-suussinermut akileereernerup kingorna, tamaasali atorsiman-ngilagut, taamaammat sinneqartoortutit ataatsimoorussamik aningaasaateqarfimmut akiliutigisimavagut.

Depotrenten for 2018 er 6,35% efter skat. Ovenstående regnestykke er i sagens natur 'et år forsinket', da det først kan laves, når regnskabet for hele året ligger klar - det bliver omkring 1. april 2019.

Investeringsafkast

Investeringsafkastet er det afkast, vi har opnået ved at investere medlemmernes penge. Vi investerer blandt andet pengene i aktier, obligationer, skove og ejendomme. I 2017 fik vi igen et positivt afkast.

Investeringsomkostninger

En del af investeringsomkostningerne er udgifter i investeringsforeningerne, fonde og eksterne forvaltere, som administrerer vores investeringer i fx aktier og obligationer. For at opnå de bedst mulige afkast, vælger vi forvaltere, som er specialister inden for de områder, vi investerer i.

Skat

Vi betaler 15,3 procent i pensionsafkastskat til staten af det afkast, der er tilbage, når investeringsomkostningerne er betalt.

Pris på forsikringsdækningen

For at nå frem til en pris for dine forsikringer, laver vi et skøn over, hvor mange af vores medlemmer, der får brug for deres forsikringer. Ud fra det fastlæg-ger vi en pris for dine forsikringer. Nogle år har flere medlemmer brug for deres forsikringer og andre år er det færre.

Penge retur for administration

Omkostningerne til administration varierer stor set ikke, da vi ønsker faste lave omkostninger. Hvert år skal vi oplyse til Finanstilsynet, hvor meget det koster at administrere din pensionsordning. I 2017 har vi oplyst, at omkostningerne til administration er 1,25 procent af indbetalingerne efter arbejdsmar-kedsbidrag til pensionsordningerne, men da vi ikke har brugt det hele, betaler vi overskuddet tilbage til fælleskassen.

Ilaasortat aningaasaataat

Ilaasortat aningaasaataasa uagut aningaasaatigut ilanngullugit qulakkeerpaa, Finanstilsynep piumasaqaataa naammattunik aningaasaateqarnissaq. Illit akiliutivit 5 procentimik nalingi ilaasortat aningaasaateqarfiannut ingerlateqqittarpagut. Illuatungaatigut soraarnerussutisiassatit pissarsiarisalerukkit soraarnerussutisianut aaqqissuussisartuniit pissarsiatit tamarmik ilassuteqartassapput. Ilassut inummut ataasiakkaamut tunngavoq, agguaqatigiisilluguli 8 procent tikingajaqqavaa. Ilassut qularnaveeqqusigaanngilaq.

Aningaasat ilaasortat aningaasaataannut aningaasaataannillu ingerlasartut

Suliffeqarfiup aningaasaatai ilaasortat aningaasaatai ilanngullugit ajutooratarsinnaanerupput, aningaasanit illit soraarnerussutisiassarnut aaqqissuussamiit. Ajutooratarsinnaaneq pissutaalluni nammineq aningaasaatit ilaasortallu aningaasaatai ukioq manna pissarsiaqarnerusinnaassapput, tamannalu ajutooratarsinnaaner-mut pissarsiasamik taasarpaput. Ukiuni ajunaarutaasunik pissarsiaqarnerup ilaasortat aningaasaataanit ajunaarutaasut matussuseeqataaffigineqartarput, ukiunili allani soorlu 2017-imi pissarsiat ilai ilaasortat aningaasaataannut ingerlateqqinneqassapput.

Ataatsimoorussamik aningaasaateqarfimmiit aningaasaateqarfimmullu aningaasat

Ataatsimoorussamik aningaasaateqarfiup ilaatigut qulakkeertarpaa illit soraarnerussutisiassarnut aaqqissuussap nikeranngitsumik depotrente-qarnissaa. Immikkut sillimmataasutut taaneqarsinnaavoq. Ukiut ilaanni aningaasaliinitsinnit pissarsiat deportrentemiit annertussusikkatsinniit annertunerusarput ukiulli ilaanni appasinnerusarlutik. Pissarsiat depotrentemiit appasinnerugaangata, ataatsimoorussamik aningaasaateqarfimmiit matussusertarpagut, depotrentip nikeqattaannginnissaa kissaatigigatsigu. Pissarsiat depotrentemiit annertunerugaangata ataatsimoorussamik aningaasaateqarfimmut nuuttarpagut.

Aningaasaateqarfinniit allanit aningaasat ingerlasarneri

Allat pissutigalugit aamma aningaasanik nussuisarpagut, assersuutigalugu utertitsinerni kiisalu sillimmatinut allaffissornermullu akileeqqinnerni. Tamanna soraarnerussutisiassarnut aaqqissuussinermut patajaallisaataasarpog. Ataatsimoorussamik aningaasaateqarfimmiit aningaasanik aalleraangatta, massakkorpiq soraarnerussutisiassarnut kinguneqarneq ajorpoq. Aningaasanilli amerlasuunik aallertariaqaraangatta imaluunniit akulitsumik aallertariaqaraangatta, assersuutigalugu sillimmasiinernut akiliinerit naatsorsuutiginnisamik qaffakkaangata, taava annertunerusumik depotrenteliisinnaanerpup akornuserneqarsinnaasarpog. ■

Medlemskapital

Medlemskapitalen sikrer sammen med vores egenkapital, at vi lever op til Finanstilsynets krav om tilstrækkelig kapital. Vi overfører, hvad der svarer til 5 procent af dine indbetalinger til medlemskapitalen. Til gengæld får du, når du begynder at få udbetalt din pension, et tillæg til alle udbetalingerne fra pensionsordningerne. Tillægget er individuelt, men ligger gennemsnitligt på knap 8 procent. Tillægget er ugaranteret.

Penge til og fra medlemskapitalen

Sammen med selskabets egenkapital løber medlemskapitalen en større risiko end de penge, der er på din pensionsordning. På grund af den større risiko kan både egenkapital og medlemskapitalen i år med positive afkast få en ekstra forrentning, som vi kalder en risikoforrentning. I år med negative afkast er medlemskapitalen med til at dække tabet, mens der i positive år som 2017 overføres en del af afkastet til medlemskapitalen.

Penge til og fra fælleskassen

Fælleskassen er med til at sikre dig en stabil depotrente på din pensionsordning. Den fungerer som en slags fælles buffer-konto. Nogle år er det afkast, vi har opnået på investeringerne, højere end den depotrente, vi giver, og andre år er det lavere. Når afkastet er lavere end depotrenten, trækker vi penge fra fælleskassen for at kunne give dig den stabile depotrente, vi ønsker. Når afkastet er højere end den fastsatte depotrente, så overfører vi penge til fælleskassen.

Penge til og fra andre kasser

Vi flytter også penge frem og tilbage i andre sammenhænge, fx i forbindelse med tilbagebetaling og ekstrabetaling for forsikringer og administration. Det bidrager også til at skabe stabilitet omkring din pensionsordning. Når vi må hente penge fra en fælles kasse, går det nemlig ikke direkte ud over din pensionsordning her og nu. Men hvis vi må hente mange penge eller hente penge ofte, for eksempel, hvis udbetalingerne til forsikringer stiger uforudset meget, så vil det kunne forringe vores mulighed for at give dig en højere depotrente fremover. ■

Ajugaasut Atuarfik Hans Lyngeminngaanneersuupput, suliniutigisimallugulu "Kiserliorneq"

Vinderne fra Atuarfik Hans Lynges projekt "Ensomhed"

Atuartut ilinniartullu 100-jungajaat isumassarsiaminnik saqqummiipput.

Knapt hundrede skolebørn og studerende præsenterende deres ide.

Fonden for Entreprenørskab – Kalaallit Nunaat

Arsarnerit Inuusuttai 2019-imit

Sapaatip akunnera kingulleq Fonden for Entreprenørskab Kalaallit Nunaata "Arsarnerit Inuusuttai", ilinniartunut meeqqanullu isumassarsiornermik unammisitsineq ingerlappaa.

Unammiat nuannisarsimaqaat dommerinullu isumassarsialsalamminnik saqqummiisimallutik.

Assimi ajugaasut takuneqarsinnaapput, taakkualu 2020-mi apriilimi Nutaaliorluni Aallarnisaaneq pillugu Danmarkimi unammersuartoqalerpat peqataajartarussapput.

Atuartut ilinniartullu 100-jungajaat isumassarsiaminnik saqqummiipput.

Ajugaasut Atuarfik Hans Lyngeminngaanneersuupput, suliniutigisimallugulu "Kiserliorneq", isumassarsiarlu taanna kiserliortut attaveqaqatigiittarfiattut siunertaqarpoq, Ilisimatusarfimminngaanniit Iluuna Reimer, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutaasussamik Sisimiuni mersortarfimmik isumassarsiaqarsimavoq.

Unammisitsinitsinni dommerit, suleqatigisimasat aningaasaliisimasullu tamaasa qutsavigerujussuarpagut. ■

Af Arsarnerit Inuusuttai 2019

Sidste uge afholdte Fonden for Entreprenørskab Kalaallit Nunaat "Arsarnerit Inuusuttai" en idekonkurrence for studerende og børn. De kom med godt humør og gode ideer blev præsenteret for dommerne.

Her er billeder af vinderne, som skal til Danmark og deltage i Danmarks Mesterskab i entreprenørskab til april 2020.

Knapt hundrede skolebørn og studerende præsenterende deres ide.

Vinderne fra Atuarfik Hans Lynges projekt "Ensomhed", var en ide om fællesskaber imod ensomhed og Iluuna Reimer fra Ilisimatusarfik, som præsenterede sin ide til en socialøkonomisk systue i Sisimiut.

Tak til dommere, samarbejdspartnerne og sponsorer for et fantastisk bidrag til vores event. ■

Matematikkimi oqaloqatiittarnerit

Samtalerunder i matematik

Nalunnguarfiup Atuarfiani majimi 2017 aamma
majimi 2018 allattariarsorluni matematikkimi
misilitsinnermi misiliutaasumik oqaloqatigiinneq
aallartissagipput akuerineqarsimavugut

I maj 2017 og i maj 2018 har vi på
Nalunnguarfiup Atuarfia fået lov til at
starte med en samtalerunde under den
skriftlige prøve i matematik som et forsøg

*10. klassit misilitsinneranni [matematikkimi]
malugineqarsinnaavoq eqimattat akunnerminni
oqaloqatigiilluaqisut, tamannalu ilisimasaminnik
akunnerminni avitseqatigiinnerannik kinguneqarpoq.
Eqimattat assigiinngitsut oqaloqatigiinnermikkut
imminnut isumassarsisittarput.”
(Charlotte Damgaard –NA-mi nakkutilliisoq)*

*Ved 10. klassernes prøve
[i matematik] kunne man fornemme,
at grupperne havde en god dialog
med hinanden, hvilket gav udslag i, at de
delte deres viden overfor hinanden.
De forskellige grupper under samtalen
inspirede hinanden”
(Charlotte Damgaard –NA vagt)*

Misilitseriaaseq taanna pitsaasunik misilittagaqarfigaarput, isumaliutersuutigut misilittakkagullu oqaluttuarerusullutigut. Anguniarparput neriuutigalugulu atuarfiit allat isumassarsissinnaassallutigut, misilitseriaaserlu taanna sulissutigalugulu aallartissinnaassagaat.

Ulluinnarni matematikkimik atuartitsineq atuartut akornanni suleqatigiinnermik tunngaveqakkajuppoq, taava soorumi misilitsinnermi nangissanngilarput? Misilitsinnerup uluinnarni atuartitsineq assigisussaanginnamiuk? Apeqqutit taakkua immitsinnut apeqqutigaaavut, periutsinillu nassaarniarsimavugut apeqqutitut taakkununga akissutaasinnaasunik.

Qanoq ililluta atuartut suleqatigiinnerat pitsanngorsarsinnaavarput? Fagini oqaluttariarsorfiusuni oqaloqatigiittarneq nalunngilarput, sooq tassaniinnaq atorineqassava matematikkimiunngitsoq? Aaliangerpugut misilinniarlugu. Misilitseriaaseq taanna terminsprøveqannginnerni kingornalu naliginnaasumik terminsprøveqarnerni sungiusarsimavaat.

Atuartunut pitsaaqutit

Atuartut suliassamut paasinninnerat pitsaaninngorpoq, oqaloqatigiinnermilu nalornissutaasinnaasut peerneqarput. Atuartut imminnut upperinerulerput, suliassallu amerlanerit suliariniersarilerlugit.

Inummut, oqaatsit paasiuminaannerpaallutillu inerisarluagaanerpaat ilagivaat, ilisarnaatitut, allanik peqateqartilluta sumiluunniit atortakkagut, angerlarsimaffitsinni, sukisaarsarneqarnitsinni, pisortanik attaveqarnitsinni, sumiluunniillu paasisutissanik paarlaasseqatigiinnitsinni. Atuarfimmi apeqqutaasorujussuuvoq suliassat atuartunut qanoq tunniunneqartarnersut, kiisalu oqaatsit oqariaatsillu suut atorineqarnersut.

Atuartut matematikkimi kisitassanut assigiinngitsunik qisuariaateqartarput. Ilaat tunniutiinnartarput, allalli imminnut unammillertarput suliassat suliarinierlugit. Suliassamik paasiuminaatsitsisut, suliassap isumaanik paasinninnissaminut periarfissaqartarput, oqaloqatigiinnerup ingerlanerani.

Atuartut fagimi taaguutit naammattooraangamikkit, soorlu *areal* (annertussuseq), *kvadratrod* (arlaleqqiutip sorlaa), *potens* (arlaleqqiut), *massefylde* (tangertussuseq), *tangens* (tangensi) kiisalu *diagonal* (tukimut), ilaannai taagutsigit, uniinnakkajuttarput nalusarlugulu sumi ikiortissarsiornisartik. Atuartut taaguut paasisimanngikkunikku, suliassaq aaliangersimasoq qanoq suliarissanerlugu artorsaatigisarpaat.

Fagimi taaguutit paasinnereersimanerlu inississimanngip-pata, atuartunut ajornakusuulersarpoq atuagaq qanoq paasisallugu, immaqa allanit eqimattamiittunit nassuiarneqarsin-

Vi har gode erfaringer med denne prøveform, og vil derfor gerne fortælle om vores overvejelser og erfaringer. Målet er, at vi forhåbentlig kan inspirere andre skoler til at begynde at arbejde med denne prøveform.

Den daglige undervisning i matematik bygger ofte på et samarbejde mellem eleverne, og hvorfor skal det ikke fortsætte i prøvesituationen? Skal prøvesituationen ikke netop afspejle den daglige undervisning? Disse spørgsmål har vi stillet os selv, og vi har forsøgt at finde en metode, der svarer på disse spørgsmål.

Hvordan kan vi styrke elevernes samarbejde? Vi kender samtalerunden fra sprogfagene, og hvorfor skal den kun bruges der og ikke i matematik? Det valgte vi at afprøve. Eleverne har øvet sig i denne prøveform inden terminsprøverne og senere til de ordinære prøveterminer.

Fordelene for eleverne

Elevernes forståelse af opgaven bliver bedre, og en eventuel tvivl bliver fjernet under samtalen. Eleverne begynder at tro mere på sig selv, og de forsøger at løse flere af opgaverne i opgavesættet.

Sproget er menneskets mest komplekse og forfinede symbolsystem, som vi bruger overalt i samværet med andre, derhjemme, når vi bliver underholdt, i kontakt med myndighederne og overalt hvor vi udveksler information. I skolen er det afgørende, hvordan opgaverne er stillet til eleverne, og hvilket sprog og termer, der bruges.

Eleverne reagerer forskelligt på vanskeligheder med matematik. Nogle giver op, mens andre elsker at udfordre sig selv med at løse opgaverne. Dem, der har svært ved at gennemskue en opgave, de får mulighed for at forstå, hvad opgaven går ud på, i løbet af samtalerunden.

Når eleverne møder fagbegreber som *areal* (annertussuseq), *kvadratrod* (arlaleqqiutip sorlaa), *potens* (arlaleqqiut), *massefylde* (tangertussuseq), *tangens* (tangensi) og *diagonal* (tukimut), fot blot at nævne nogen, så går de oftest i stå og ved ikke, hvor de skal lede efter hjælp. Hvis ikke eleverne har opnået en forståelse for et begreb, så er det svært for dem at løse en given opgave.

Når fagbegreber og forforståelse ikke er på plads, er det vanskeligt for eleverne at finde meningen i tek-

naasok. Kinaluunniit puigorsinnaavoq, periarfissinneqanngikkaannilu, atuartoq suliasamik suliarinninnermini tamani kinguaattoorsinnaavoq. Oqaloqatigiinnermi iluatsilluarsinnaasut ilagissavaat, periutsinik assigiinngitsunik ujarlerneq, tamannalu oqaloqatigiinnermi pissarsiarineqarsinnaavoq, allat suliasaq qanoq paasinerlugu oqaatigippassuk.

Immersugassaq

Immersugassamik sanasimavugut, atuartut immersorsima-saannik terminsprøveqareerner, suliasallu utertinneqannginnerini. Akissutisivugut oqaloqatigiinneq naammagisimaarneqartorujussuusoq. 9. klassimi 2/3 angunngilaarlugu kiisalu 10. klassimi 100 %. Oqaloqatigiinnerup sivilussusaa 30 minutsiusoq iluarisimaarneqaaq. Piffissamik atuineq eqimattallu qanoq sulilluartiginerat 100 %-ingajammik naammagisimaarneqarpoq. Atuartut 2/3-ii oqaloqatigiinneq pissarsiaqarfigisimallugu misigisimapput.

Atuartut 10 %-iisa oqaloqatigiinnermi piffissaqarnerorsullutik kissaatigaat. Affaasa missaasa atortussat saqqummerneqarsimasut atorsimavaat. Amerlanerpaat eqimattap inuttaasa amerlassusaat naammagisimaarpaat.

Atuartut piginnaasaat assigiinngitsut

2014-imi Inerisaavimmiit nalunaarusiaq saqqummersinneqarpoq taaguutilik Akullerni fagip matematikkip nalilersorneqarnera. Nalunaarusiap inerniliinnermini pimoorullugu anguniagassatut sammisassaq tikkuarpaa: "Matematikkimi ilinniartitsisut fagimi matematikkimi taaguutit annerusumik isiginiartariaqarpaat. Fagimi taaguutit atorniarneqartarput atuartut matematikkimi oqaasii inerisaqqaarnagit anertusaqqaarnagillu. Pimoorullugu anguniagassap taassuma siunertaraa atuartut oqaasiisa annertusarnissaat taamaallutik taaguutinik paasinillaarsinnaanngorlutik, matematik-kimilu suliasat nalunarnerit suliarisinnaalerlugit, suliasis-summi taaguutit ator-neqartut aallaavigalugit."

Atuakkalli, atuartut 1. klassimiit 10. klassimut oqaatsinik annertusaatigalugit atorsinnaasaat, amigaataapput. Atuartut alloriarfimmil annerni atuartikkaangatsigit, takusarparput atuartut matimatikkimi oqaatsinik piginnaasaat annikitsuararsuusartut.

Oqaloqatigiinnerup qulakkeertarpaa, tamatta assigiinngitsumik eqqarsartarnerput. Ilaat immikkualuttunik eqqarsariartaaseqartarput, allat ataatsimut isiginneriaaseqarlutik, amerlasuullu imatut eqqarsariartaaseqariarlutik allat allatut eqqarsariartaaseqarlutik. Atuartut oqaloqatigiinnermi piginnaasatik tapertalersorsinnaasarpaat, suliasallu oqaloqatigiissutiginiisaannut periarfissagissaarnerulertarlutik. Piginnaaneqarnerusut piginnaanikinnerusullu tapertariissinnaasarpup pitsaanerulertarlutillu.

sten, hvilket måske andre i gruppen kunne afhjælpe. Alle kan glemme, og hvis man ikke giver det en chance, så risikerer man, at eleven halser bagefter i hele sin opgavebesvarelse. Noget af det mest konstruktive i samtalerunden må være at søge alternative strategier, hvilket man kan få fra input i samtalerunde, når andre giver bud på, hvordan de forstår opgaven.

Spørgeskema

Vi har udarbejdet spørgeskema, som eleverne har udfyldt efter terminsprøven, inden de fik opgaverne retur. Det svar vi fik, viser at der var meget stor tilfredshed med samtalerunden. Næsten 2/3 i 9. klasse og 100% i 10. klasse. Der var stor tilfredshed med længden af samtalerunden, der var på 30 minutter. Udnyttelse af tiden og hvordan gruppen fungerede gav også næsten 100 % tilfredshed. 2/3 af eleverne følte at de fik noget ud af samtalerunden.

10 % af eleverne ønsker mere tid til samtalerunden. Omkring halvdelen har brugt materialer, der var lagt frem. Størsteparten har været tilfreds med gruppestørrelsen.

Elevernes forskellige kundskaber

I 2014 udkom en rapport fra Inerisaavik med titlen Fagevaluering af matematik på mellemtrinnet. Rapporten peger under konklusion over mulige indsatsområder: "Matematiklærerne bør i højere grad være opmærksomme på fagsproget i matematik. Der er en tendens til, at de faglige begreber bliver anvendt uden at opbygge og udvide elevernes matematiske ordforråd. Dette indsatsområde har til formål at styrke elevernes faglige ordforråd således, at de opnår en bedre begrebsforståelse og at de dermed bringes i stand til at løse mere komplekse matematiske problemer, hvor begreberne indgår i opgaveformuleringen."

Men bøger, der kan bruges til at opbygge elevernes ordforråd i matematik fra 1. til 10. klasse er en mangelvare. Når vi underviser eleverne i ældste trinnet, oplever vi at elevernes matematiske ordforråd er meget begrænset.

Samtalerunden tilgodeser, at vi alle tænker forskelligt. Nogle tænker udpræget i detaljer, andre tænker udpræget i helheder, og mange tænker nogle gange på den ene måde og nogle gange på den anden måde. Eleverne kan i samtalerunden supplere hinandens kundskaber og giver dem bedre mulighed for at snakke om opgaverne. Den med gode kundskaber og den med mindre gode kundskaber kan supplere og styrke hinanden.

Atuartut assigiimmik eqqarsarnej ajorput

Atuartoqarpoq misissueqqissaarnermik immikkuualuttunillu tunngavillimmik eqqarsartartunik. Siumut eqqissivillutik alloriarnerit ataasiakkaarlugit sulisarpuit. Iluarinerusarpaat pilersaaruisorluakkamik sulinissaq, taamaallillutillu suleriaat-sit malinnissaannut piginnaaneqarnerusarpuit. Missinger-suusiornissartik imaluunniit eqqoriaanissartik nuannarineq ajorpaat. Ilaatigut ajornartorsiutit paasisinnaasaat tulleriiaar-lugit suliarinerisigut iluarsisoqarsinnaavoq.

Ataatsimut isiginneriaasillit, eqqarsartarput ataatsimut, qu-laaniit isiginnittarlutik, matematikkimilu taaguutit kisitassal-luunniit assilissatut imaluunniit oqaluttuatut takusarlugit. Siusinnerusukkut misilittakkaminnut kisitassatik kisinniaraa-ngamikkit assersuussisarpuit. Suliassaq erngerlugu ataatsik-kut inernilerusuttarpaat, tassa inerneranut toqqaannartu-mik perusuttarlutik, taamaammat missingersuusiorneq nuannarivaat, pissussamisoorumillu isigalugu atortarlugu. Matematikkimi suliassaq suliarigaangamikku assigiinngitsut ataqatigiinnerat atortarpaat. Ataqatigiinnerit takusarpaat, suliassallu assiliartaat isiginnaartarlugit.

Qanoq iliusaagut?

Arlaleriaqaluta takusarparput atuartut qanoq suleqatigiittar-nersut, imminnut isumassarsisittarlutik, ikinngutitillu paasin-itsittarlugit, takutittarlugulu suleqatigiikkunik sapinngim-mata, kisimiittariaqanngitsullu paasinninnissaminnut iliuu-sissaminnullu paasinninneq ajulerlutik.

- Aaliangersimavugut atuartut matematikkimi akunnerup affaanik oqaloqatigiinnissaannut tuniniarlugit.
- Eqimattani atuartut 2-3 amerlassuseqarput.
- Misilitsinnermi suliassat allattorsimaffiat atuartunut tun-niunneqartarpoq, kisitassat / suliassallu ataasiakkaat oqa-loqatigiissutigisinnaallugit.
- Misilitsiffimmi nerrivimmiipput matematikkimi atortut atuakkallu ujarlerfiusinnaasut, atuartut eqimattanukaallu-git kisitassamut aaliangersimasumut paasinninnissamin-nut atorsinnaasaat.
- Atuartut sumilluunniit allaataasinnaasumik atueqqusa-anngillat (OQALOQATIGIIFFIUVOQ). Tassa imaappoq allattuisinnaanngillat, taamaallaat oqalussinnaapput, paasinnillutik eqqaamaniaallutillu.
- Lommeregnerimik aamma atueqqusaanngillat oqaloqati-giinnermi kisitassat qanoq kisinneqassanersut periusissa-mik nassaarniartussaagamik, kisitassat inerneri misilitsin-nerup sinnerani namminneq nassaariniassavaat, kisimiil-lutik issiallutik kisitsillutillu.

Eleverne tænker forskelligt

Der findes analytisk tænkende, detalje orienter-ende elever. De arbejder støt og roligt frem ad, et skridt ad gangen. De har det bedst med at gøre ting i en planlagt rækkefølge og er derfor gode til at følge procedurer. De kan typisk ikke fordrage at lave overslag eller gætte på en løsning. Kan eventu-elt afhjælpes ved at identificere delproblemer, som de kan forstå.

De holistiske, de tænker i helheder og ser det hele lidt oppe fra, og danner ofte billeder eller histor-ier på matematiske begreber eller problemer. De sammenligner med tidligere erfaringer, når det skal løse problemer. De vil gerne løse en opgave på én gang, altså springe direkte hen til løsningen, derfor er de glade for overslag og bruger det spontant. De bruger meget på konteksten, når de prøver at løse et matematisk problem. De ser på sammenhænge og ser for eksempel på de illustrationer, der er i opgaven

Hvordan gør vi?

Vi har set mange gange, hvordan eleverne samarbej-der, inspirerer hinanden og får kammeraterne til at forstå og erkende, at det kan de godt, når samarbej-det fungerer, og de ikke kun skal sidde selv og gruble over forståelse og metoder.

- Vi har valgt at give eleverne en halv time til sam-talerunden i matematik.
- Grupperne er på 2-3 elever hver.
- Eleverne har fået udleveret prøveforlægget, og kan samtale om de enkelte problemstillinger/op-gaver.
- I prøvelokalet findes et bord med forskellige kon-krete matematiske konkrete materialer og op-slagsbøger, som eleverne kan tage hen i gruppen og bruges til at fortså et aktuelt matematisk pro-blem.
- Eleverne må ikke benytte nogen form for skrive-redskab (det er SAMTALE runde). De kan med andre ord ikke notere noget ned, kun snakke, for-stå, og huske.
- Eleverne har heller ikke adgang til brug af lom-meregner, fordi de i samtalerunden kun skal fin-de mulige metoder til at løse problemerne og de konkrete facitter skal de selv regne frem til i den resterende del af prøvetiden, hvor de sidder en-keltvis og løser opgaverne.

Inerniliineq

Matematikkimi oqaloqatigiinnermik misilittaanerup ataatsimut inernerata takutippaa sutigut tamatigut iluatsittoqartoq. Atuartut suliasaminnut nukittornerusutut toqqissisimane-rusutullu misigipput, taakkuuppummi sulinerilu siuarsarusu-tagut.

Ilinniartitsisut aammattaaq iluarinnipput, aamma malugi-sinnaavaat oqaloqatigiinnermut atuartut iluarisimaarinninnerat.

Sakkortuumik, atuartut klassillu allat, meeqqat atuarfianni taamatut inaarutaasumik misilitsittarnerannik aamma periar-fissinneqarnissaat innersuussutigaarput.

Soorlu oqareersugut neriutigeqaarput taamatut misilitse-riaaseq atuarfinnut amerlanernut siaruaanneqarnissaa, nag-gataagullu misilitsinnermut peqqussummut naliginnaasumik atuuttussanngorlugu eqqunneqassasoq. Neriutigaarput amerlasuut isumassarsiaq taperserumaaraat, periusermi atuar-tut iluarisimaaqalugu oqaatigimassuk, takusinnaagatsigulu amerlasuunut iluaqutaasoq. ■

Konklusion

Den samlede vurdering af forsøget med samtale-runden i matematik er på alle parametre positive. Eleverne føler en større styrke og tryghed til at løse opgaverne, og det er jo dem og deres præstationer vi gerne vil fremme.

Lærerne er også positive, og de kan mærke elever-nes positive holdning til samtalerunden.

Vi kan på det stærkeste anbefale at også andre elever og klasser får mulighed på denne måde at af-vikle deres afsluttende prøve i folkeskolen.

Vi har som sagt et stort ønske om at denne prøve-form bliver bredt ud til flere skoler, og at den sluttelig kan blive indført som standart i prøvebekendtgørel-sen.

Vi håber mange vil bakke op om ideen, da elever-ne udtrykker meget stor tilfredshed med metoden, og vi kan se det er til gavn for mange. ■

Qaratsap sungiusarnera

Træning af hjernen

Sungiusaatit annertunngitsut pisariunngitsullu ilikkariartorneq annertuumik pitsanngorsarsinnaavaat. Takuuk qanoq ilillutik klassimi eqqissisimaneruneq pimoorussinerunerlu atortut annertunngikkaluit atorlugit angusinnaanerit

Små og simple øvelser kan gøre en stor forskel for at forbedre indlæringen. Se hvordan du kan være med til at skabe mere ro og fokus i klassen med ganske små virkemidler

Qanoq iliortarpat?

Maria Camilla Kristiansen-ip Serravimmi Sisimiuni nipilersornermut ilinniarfimmi sungiusaatitik allaaserisimavai. Soormi ilissi klassissinni sungiusaatit taakkua misilinnianngilisigit?

Sungiusaat nr. 1

Ammaloqisaanngorlusi nikorfallusiluunniit issaagitsi. Issiagaanni sungiusaat oqinnerusarpoq. Atuartut tamarmik imaluunniit ataaseq allortarlugu puussiaateqassapput suaasanik imalimmik 1-2-3-4-mut qummut miloriutassamik. 1-mut peqqikkaanni talerpillermut puussiaq suaasanik imalik ingerlateqqinneqassaaq. Samiatungaaneertumiit pussiaq suaasanik imalik akorneqassaaq. Sungiusarneq nalunarsiartuaartinneqarsinnaavoq 1-imi 3-milu akortarlugu imaluunniit kisitisisini tamani.

Sungiusaat nr. 2

Atuartut sisamat qeqqanut saallutik sisamanik teqeqqulinngorlutik nikuissapput. Marluk imminnut qiviaqqasut iligiissapput. Iligiit 1 tilleriarnarup siulliani pingajuannilu miloriussissapput, iligiillu 2 tilleriarnarni 2 4-milu.

Youtube-mi videoni takuneqarsinnaapput, meeqqat ammaloqisaanngorlutik imaluunniit akileriillutik inissisimasut puussiarlu suaasanik imalik periuseq aaliangersimasoq aallaavigalugu ingerlaartikkaat.

Hvordan gør man?

Maria Camilla Kristiansen har beskrevet de øvelser, som de bruger på Serravik, musikskolen i Sisimiut. Hvad med at prøve disse øvelser i jeres klasse?

Øvelse nr. 1

Stå eller sid ned i en rundkreds. Når man sidder ned er øvelsen lettere. Alle elever eller hver anden elev har en rispose, som kastes op i luften på 1-2-3-4. Når man kommer til 1-slaget igen, kaster man risposen til personen til højre. Man griber den pose, der kommer fra personen til venstre side. Øvelsen kan varieres i sværhedsgrad ved at man kaster både på 1 og 3 eller på alle slag.

Øvelse nr. 2

4 elever stiller sig i en firkant med front mod midten. De to, der står med front mod hinanden er et par. Par 1 kaster på slag 1 og 3, og par 2 på slag 2 og 4.

På Youtube kan man se videoer, hvor børn står i en cirkel eller overfor hinanden og lader en rispose vandre imellem dem ud fra et bestemt system.

Qaratsat sungiusaruk

- Eqqaamajuk qaratsavit illuatungai tamaasa tamatigut sungiusartassagakkit, Bill Demmot ilaanni oqaluttuarpoq. Taanna indianeriuvoq USA-milu nunap inoqqaavisa ilinniartinneqarnerinik suliaqarluni. Oqarpoq: - Assersuutigalugu tennissertaruit, taava ketcherit talerpernik samminnullu paarlakaaluglu atortaruk. Taamaallillutit qarasarni periarfissaq annertunerusoq sungiusarsinnaassavat.

Lisbeth Søvn Dahl Petersenip, ukiorpassuarni meeqqat atuarfianni inuussutissarsiornermillu ilinniartinnit sulisimasup, Facebook-imi allaaseraa, atuortoq umiatsiami ipunneq ilikkaraangagu, taava erngerlugu siuariarnera takusinnaasarlugu. Atuffarissinerusarput.

Bal-a-vix-x

YouTube-mi videot takusinnaavatit, puussianik suaasanik imalinnik qaratsaminnik sungiusaasut. *Bal-a-vix-x* ujarliummi allaguk, taava takusinnaavatit puussianik suaasanik imalinnik, tennissimut arsaqqanik imaluunniit arsanik naliginnaasunik gummimik sanaanik nukiit aqussinnaanerit qanoq sungiusarneqarsinnaasoq.

Nipilersornermik ilinniartinnit Serravik-mi Sisimiutimi, Maria Camilla Kristiansen-ip suleqataatalu Renep puussiat suaasanik imallit sungiusarnermi atortarpaat. Maria oqaluttuarpoq: - Puussiat suaasanik imallit ataatsikkoortumik tiller nermit sungiusaraangatta atortarpagut, tamanna pingaaruteqarmat erinarsoqatigiinnermi nipilersoqatigiinnermilu. Oqaluttuarportaaq, uiggiutit sungiusaatigalugit atortalersimallugit, iluaqutaasarmata nuutersorneq ilinniassagaanni. Ataanut amma qulaanut ilaatigut Serravimmi sungiusarnermi atortarpaat. Sisimiuni nipilersornermut ilinniartinnit Facebook-imi nittartagaani video takuneqarsinnaavoq ataanut sungiusaraat. ■

Træn din hjerne

- Husk at du altid skal træne begge sider af hjernen, fortalte Bill Demmot engang. Han var indianer og arbejdede med uddannelse af oprindelige folk i USA. Han sagde: - Hvis du for eksempel spiller tennis, så hold din ketcher skiftevis med højre og venstre hånd. Så får du trænet et større potentiale i din hjerne.

Lisbeth Søvn Dahl Petersen, der i mange år har arbejdet med uddannelse i folkeskolen og i erhvervsuddannelserne, skrev i en kommentar på Facebook, at man kan se fremskridt med det samme, når en elev lærer at ro en robåd. Så bliver de bedre til at læse.

Bal-a-vix-x

På YouTube kan du se videoer, hvor de træner hjernen med risposer. Bare søg på *Bal-a-vix-x*, så kan du se hvordan man kan træne sin motorik med risposer, tennisbolde eller almindelige gummibolde. På YouTube kan du se videoer, hvor de træner hjernen med risposer. Bare søg på *Bal-a-vix-x*, så kan du se hvordan man kan træne sin motorik med risposer, tennisbolde eller almindelige gummibolde.

På musikskolen Serravik i Sisimiut, der bruger Maria Camilla Kristiansen og hendes kollega Rene risposer til at træne med. Maria fortæller: - Vi bruger risposerne til at træne en fælles puls, hvilket er vigtigt, når man synger eller spiller musik sammen. Hun fortæller videre, at de også er begyndt at øve forholdsord, der er gode at kende, når man skal lære at spille efter noter. Ataanut og qulaanut er blandt de ord, som de øver, og på Serravik, musikskolen i Sisimiut side på Facebook man kan se en video, hvor de øver ataanut. ■

Eqqaaniut Nekrolog

*Lisbeth Frederiksen,
sullissisoq kiisalu
allattuuneq IMAK-imi,
2003 – 2019*

*Lisbeth Frederiksen,
sagsbehandler og
faglig sekretær i IMAK,
2003 – 2019*

Meeqqat atuarfiata pitsanngorsartuarnissaanik
suliniuteqartoq aammalu meeqqat inuusuttullu
atugaannik aammalu ilinniartitsisut
sulineranni avatangiisaannik illersuisumik
nunarput annaasaqarpoq.

Grønland har mistet en stærk og
engageret stemme for en bedre folkeskole
- ja, for børn og unges vilkår samt
lærernes arbejdsvilkår.

HOSPICE VENDSYSSELIP TOQU PILLUGU OQARIARTAASAA

Qullitit nakkaatissinnaavatit peerummat –
imaluunniit qungujussinnaavutit, inuusimammat.

Sequnngersinnaavutit qinullutillu, uteqqullugu –
imaluunniit isitit uisissinnaavatit takullugillu qimatai.

Uummatit imaqanngitsutut misiginarsinnaavoq,
takusinnaannginnakku –
imaluunniit asanninnermik ulikkaarsinnaavutit tunniussassinnit.

Aqagussaq alarsinnaavat ippassamilu inuullutit –
imaluunniit aqagussamat qilanaarsinnaavutit – ippassaq pisimasut pillugit.

Eqqaamasinnaavat taamaallaat peerunnera –
imaluunniit eqqaaneqarnera ataqqiniarsinnaavat, taannalu uumatillugu.

Qiasinnaavutit tarnillu matullugui, inaarullutit alarlugulu –
imaluunniit kissaataa malissinnaavat:
qungujullutit, uillutit, asannillutit ingerlaqqillutillu.

HOSPICE VENDSYSSELS ORDSPROG OM DØDEN

Du kan lade tårerne flyde, at hun ikke er mere –
eller du kan smile, fordi hun har levet.

Du kan lukke dine øjne og bede til, at hun må komme tilbage –
eller du kan åbne dine øjne og se alt det, hun efterlod.

Dit hjerte kan føles tomt, fordi du ikke kan se hende –
eller du kan være fyldt med den kærlighed i delte.

Du kan vende ryggen til i morgen og leve i går –
eller du kan glæde dig til i morgen – takket være i går.

Du kan mindes hende og kun det, at hun er væk –
eller du kan hædre hendes minde, og lade det leve videre.

Du kan græde og lukke din sjæl,
være tom og vende ryggen til –
eller du kan gøre, hvad hun ville ønske:
smile, åbne dine øjne, elske og fortsætte rejsen.

IMAKimi allattaaneq Lisbeth Frederiksen 16. november 2019 Hospicemi Frederikshavnimiittumi toqukkut qimagup-poq. Lisbeth Frederiksen katsorsarneqarsinnaanngitsumik kræftimik nappaatini toqutigaa.

Lisbeth Frederiksen qallunaat nunaanni 24. august 1953 inunngorpoq. Lisbeth qatanngutiginni arfineq marluusuni nukarliup tulliuvoq. Lisbethip qimatarai uini Ole, panini Line aamma Rikke, ningaani Allan ernuttanilu pingasut Maja, Frederik aamma Elvira, tamarmik Nuummi najugaqartut, aammalu qallunaat nunaanni qatanngutini tallimaasut.

Lisbeth ilinniartitsisutut 1977-mi naammassivoq, kingorna Aasiannut uinilu Ole ilinniartitsisutut 1984-ip tungaanut sulipput. Qallunaat nunaanni årskursusereermermi kingorna Qeqertarsuarmut nuupput Lisbethilu sunngiffimmi pisortatut 1994-ip tungaanut sulilluni.

1994-mi ukioq ataaseq ilinniartitsisutut sulierarluni Namminersornerullutik Oqartussani allaffiup pisortaatusulilerpoq.

2003-mi IMAKimi sullissitutus kingornalu allattaanertut toqussani tikillugu sulivoq.

Lisbethip toqunerani IMAKi pikkorissumik ataqqinartumillu annaasaqarpoq. Allattaanertut siulittaasut assignnigitsut suleqatigalugit IMAKi, ullumikkumut inissisimaffianik angusaqarnikut suleqataaffigisimavaa – ilaasortanit suli-sitsisunit suleqatinit politikkerinillu ataqqineqarluni.

Meeqqat inuusuttullu atugaat Lisbethip eqqumaffigisorujussuui, Kalaallit Nunaanni meeqqat atuarfiat pillugu suliniuteqartuarpoq pingaartumik ilinniartitsisut suliner-mut isumaqatigiissutaannik illersuisuulluni. Annertuumik sullivimmi avatangiisit pillugit suliniuteqartuuvoq, pisor-tallu sulliviini suliner-mut avatangiisaat pitsaasumik sinaak-kusersueqataasimalluni.

Suliffimmini isumaqatigiissutinik inatsisinillu paasitit-sinissaq tamarmik paasisinnaassaannik ingerlatitseqqiisar-poq. Piginnaasaqarluarpoq paasisimasaqarluarluni tunuar-simaaranilu tamat oqalliffiini inuttut nammineq isummani annittarpaa. IMAKip suleqataannit kattuffinniillu allanit Kalaallit Nunaanniinnaangitsoq nunanilu avannarlerni ataqqineqarpoq.

Lisbethip IMAKimi ilaasortat pitsaasumik atugaqarnis-saat ukiut ingerlanerini ilaasortarpasuit ikiortarsimavai. Ikinngutaalluartoq suleqallu pikkorrissoq annaavarput, to-qussani tikillugu nunatsinni meeqqat atuarfiat pitsanngor-sartuarlugu sulissutigai.

Lisbeth qujanaq suleqatigiissimanitsinnut, qujaniarner-mik annertuumik peqarluta tanngasimaarluta eqqaamajuas-savatsigit.

Lisbeth Frederiksen ataqqillugu.

Faglig sekretær ved IMAK, Lisbeth Frederiksen sov stille ind på Hospice i Frederikshavn den 16. november 2019. Lisbeth Frederiksen led af en uhelbredelig kræft-sygdom.

Lisbeth Frederiksen blev født i Danmark den 24. august 1953 som det næst yngste af en søskendeflok på syv. Lisbeth efterlader sig sin mand Ole, sine døtre Line og Rikke, svigersønnen Allan og tre børnebørn Maja, Frederik og Elvira, alle bosat i Nuuk, samt sine fem søskende bosat i Danmark.

Lisbeth afsluttede sin læreruddannelse i 1977, der-efter flyttede hun med sin mand Ole til Asiaat hvor de arbejdede som lærere indtil 1984. Efter et årskursus i Danmark flyttede familien til Qeqertarsuaq hvor de begge arbejdede på skolen og senere blev Lisbeth fri-tidsinspektør indtil 1994.

Fra 1994 flyttede de til Nuuk. Efter et enkelt år på folkeskolen blev Lisbeth ansat som kontorchef i Grøn-lands Hjemmestyre.

I 2003 blev hun sagsbehandler ved IMAK og senere som faglig sekretær, hvor hun arbejdede indtil sin død.

Med Lisbeths død har IMAK mistet en dygtig og højtæret medarbejder. Som faglig sekretær formåe-de hun med skiftende formænd at lægge linjen til det IMAK vi kender i dag – respekteret af medlemmerne, af arbejdsgiveren, samarbejdspartnere samt politikere.

Børn og unges vilkår optog Lisbeth meget, hun var fortalere for en bedre folkeskole i Grønland, især lærer-nes arbejdstid værnede hun meget om. Hun var stærkt engageret i arbejdet omkring arbejdsmiljøet, og har været med til, at sikre rammerne for et godt arbejds-miljø på de offentlige arbejdspladser.

Gennem sit arbejde udbredte hun sit kendskab til aftaler og love så enhver kunne forstå budskabet. Hun var kompetent og indsigtfuld og aldrig bange for at give udtryk for sine meninger, både som privatper-son og i de offentlige debatter. Hun var respekteret af IMAKs samarbejdspartnere og andre organisationer, ikke kun i Grønland men også i de nordiske lande.

Lisbeth værnede meget om medlemmernes ve og vel og har gennem tiden i IMAK hjulpet mange med-lemmer. Vi har mistet en god ven og dygtig kollega, der gennem hele sin sygdomsperiode og til sin død ar-bejdede for en stadig bedre folkeskole for Grønland.

Lisbeth, tak for vores samarbejde, med inderligt taknemmelighed vil vi ære dit minde med stolthed over at have kendt dig.

Æret være Lisbeth Frederiksens minde.

Kingullermiit

Efterskolinut isumaqatiginninniarneq

Efterskolinut isumaqatiginninniarnert maani Nuummi aallartipput 22. Maj 2019, tassani illuatungeriit piumasaqaataat tunniunneqarlutik. Efterskolet marluusut ataatsimut suliner-mut isumaqatigiissuteqarnissaq kissaatigisimavaat, taamaat-tumik isumaqatiginninniarnert ataatsikkut ingerlanneqar-put. Efterskolit ataatsimut isumaqatigiissuteqarnissaat aatsaat pivoq taamaattumik ullut marluk isumaqatiginninniarni atugassat naammassimanngillat, tassami ataatsimut isuma-qatigiissuteqarneq isumaqarpoq aappaata efterskolip pige-riikkatik tunniuttariaqarpaat akerlianillu. Isumaqatiginninni-arnert unitsinneqarput isumaqatigiissuteqanngikkaluarluta tassami ullut marluinnaat isumaqatiginninniarnermut atugas-satut killiliunneqarsimapput isumaqatigiillutillu nangeqqin-niarlugit aasaanerani atuannigffequareernerup kingorna.

I isumaqatiginninniarnert novemberimi 2019-mi Ilulissani nangeqqinneqarput, tassanilu isumaqatigiissut atsiorneqar-poq.

Inatsimmi aaliangersagaqarpoq efterskoleni atorfillit pi-sortani sulisut akissarsiaat assigissagaat, taamaattumik efter-skolemi sulisut akissarsiaasa qaffaataat pisortani sulisutut qaffanneqarlutik. Suliner-mut isumaqatigiissut Maniitsumi Qasigiannguanilu atorneqartussaavoq taamaattumik sumiif-finnut naleqqussarneqarluni.

Pensionimut ileqqaakkat

Ajoraluartumik kommunit pingasuusut pensionimut ileqqaagassat sulisut ajornartorsiortitsippat, tassalu kommunit ukuusut, Avannaata Kommunia, Kommune Qeqertalik aammalu Kom-mune Kujalleq.

Atorfeqartut Lærernes Pensionimiit allagarsisinneqartar-put suliffimmiit soraarsimanersut tassami pensionimut ileq-qaagaat unitsinneqarsimapput naak sulisut suligaluarlutik.

Suliaq IMAKip inatsisilerituumut suliasannngortippaa, massakkullu utaqqineqarput qanoq inerneqarumaarnersoq.

Siden sidst

Overenskomstforhandlinger med efterskolerne.

Overenskomstforhandlingerne med efterskolerne startede d. 22. maj 2019 her i Nuuk, med at vi udvekslede krav til hinanden. Begge efterskoler ønskede en fælles overenskomst, derfor forhandlede vi med begge efterskoler samtidig. Da det er første gang efterskolerne ville have en fælles overenskomst var 2 dage til forhandlinger ikke nok, fordi en fælles overenskomst ville betyde at den ene efterskole måtte afgive og den anden modtage. Begge efterskoler og IMAK måtte stoppe forhandlingerne uden at man var kommet til enighed fordi man kun havde sat 2 dage til forhandlinger, så man blev enige om at for-handlingerne kunne genoptages efter sommerferien.

Forhandlingerne blev genoptaget i november 2019 i Ilulissat, og der kom vi til enighed med en fælles

Da det fremgår af lovgivningen at lønnen skal svare til tilsvarende stillinger i det offentlige, har man på efterskolerne reguleret lønnen så den svarede til det offentlige. Overenskomsten skal kunne bruges i Maniitsoq og i Qasigiannguut derfor blev den tilpasset til de to efterskoler.

Pensionsindbetalinger

Desværre er der stadig problemer med pensionsindbetalingerne for overenskomstansatte ved 3 kommuner som er Avannaata Kommunia, Qeqertalik Kommune samt Kommune Kujalleq. Desværre er der stadig problemer med pensionsindbetalingerne for overenskomstansatte ved 3 kommuner som er Avannaata Kommunia, Qeqertalik Kommune samt Kommune Kujalleq.

Medlemmerne får brev fra LP om de er fratrådt stillingen da der ikke kommer indbetaling til LP, selvom de stadig er ansat.

IMAK har sat advokat på sagen, så IMAK afventer hvad der videre vil ske i sagen.

Sinniisunik pikkorissaanerit

Ukiaq 2019-mi sinniisut Ilulissani pikkorissartinneqarput, Avannaata Kommuniani Kommune Qeqertalik, Qeqqata Kommunianilu sinniisut, Nuummi pikkorissartinneqarput Sermersooq kommuniani aammalu kommune kujallip sinniisui.

Tamarmik ullut tallimanik sivilissuseqartumik pikkorissartinneqarput. Sinniisut tamarmik nutaat sinniisooresullu pikkorissarnissaat pingaartissimavarput neqeroorullu tamarmik akuersaarsimavaat, tassami kingullermik pikkorissaasoqarpoq november 2017-mi.

Sinniisut katillutik 60-it marlunnut avinneqarlutik pikkorissartinneqarput siulliit Ilulissani holdit aappaat Nuummi ingerlanneqartumik. Sinniisutut sulineq, pisortatut pisinnaatitaaffiit, isumaqatigiissutit, pisortatigut ingerlatsinermi inatsit, Inunnik sullissineq pillugu inatsit, atorfeqarneq pillugu aqutissiuulluni oqaloqatiginninnerit, napparsimaneq pillugu oqaloqatiginninnerit, pissu-sissamik malinnilluannginneq pillugu suliat, SU, APV il.il. sammineqarput.

DLF-mi kongresseqarneq

DLF-ip kongresseqarnera oktober 2019-mi Københavni-mi pivoq. Ilaatigut ukiunut tulliuuttunut marlunnut siulitaassamik siulittaasullu tullianik qinersisoqarluni.

Anders Bondo Christensen siulittaasussatut qinigaqqippoq, Dorthe Langelu siulittaasup tulliatut qirnerneqagilluni.

Sinniisoqarfimmi ataatsimiinneq ilaasortaanermullu akiliutip qaffatsinneqarnera

IMAKip sinniisoqarfia novembarimi 2019 Kangerlussuar-mi ataatsimeersuarpoq. Ataatsimiinnerup imaqarniliornera tamakkerlugu IMAKip nittartagaani www.imak.gl -mi atuarneqarsinnaavoq.

IMAKimut ilaasortaanermut akiliut qaffatsinneqarpoq qaammammut 25,-mik januaarip aallaqqaataani 2020-mi atulersumit. Tamanna peqquteqarpoq suliat inunnut ataasiakkaanut tunngasut amerliartuinnarmata, aammalu siornatigornit suliat oqimaalliartuinnarlutik. Tassami katuffimmi suliat sutigut tamatigut siornatigornit sakkortusiartuinnarput oqimaalliartuinnarlutillu. Taamaattumik IMAKLimi siulersuisut ilaasortaanermut akiliutip qaammammut 25,-mik qaffannissaa kissaatigisimavaa kattillugu 450,- ninngorlugu, tassami sulianut angummatissagutta sulisumik nutaamik atorfinitsitseqqittariaqarpugut aamma siunissaq eqqarsaatigalugu piareersimareerniassagatta, tassami suliat amerliartuinnarmata.

Tr- Kurser

Vi har afholdt to TR kurser her i efteråret, et i Ilulissat for nordkommunernes og Qeqqata's Tr samt et her i Nuuk for Sermersooq Tr samt Kommune kujalleq's TR.

Det blev til 5 hele dage for begge kurser (hver for sig). Der har ikke været afholdt kursus for Tr siden november 2017 så vi har prioriteret at alle Tr også de "gamle" skulle gennemgå kurset denne gang.

Der er blevet afholdt to TR-kurser i efteråret 2019. Alle Tr blev tilbudt kursus selvom nogen af dem allerede har været på kursus. Alle tog imod tilbuddet så derfor måtte vi dele holdene i to, så der blev afholdt TR-kursus for Avannaata Kommunia samt Qeqqata Kommunias Tr i Ilulissat med i alt 32 deltagere.

Senere blev der afholdt TR-kursus for Kommuneqar-fik Sermersooq samt Kommune Kujalleqs Tr med i alt 28 deltagere.

Det var en blanding af både nye og "gamle" tr. Emnerne var Tr's rolle, ledelsesret – regelhierarki, gældende aftaler – love og bekendtgørelser – offentlighedslov – sagsbehandlingslov – vejledningssamtaler – sygefraværssamtaler – disciplinær foransatltninger – tjentslige samtaler – rammeaftalen – SU- arbejdsmiljø -APV- sikkerhedsrepræsentant – arbejdstidsaftalen -aktivitetsplaner og løn.

DLF-kongres

DLF har holdt kongres i oktober 2019 i København. Bl.a. blev der valgt formand og næstformand til de kommende 2 år.

Anders Bondo Christensen blev genvalgt som formand og næstformand Dorte Lange blev også genvalgt til næstformand.

Repræsentantskabsmøde og kontingent

IMAK's repræsentantskab holdt deres ordinære møde i november 2019 i Kangerlussuaq. Hele repræsentantskabsmødet kan læses på IMAKs hjemmeside på www.imak.gl.

Kontingent til IMAK steg med 25,- om måneden fra 1. januar 2020. Dette skyldes desværre er antallet af sager støt voksende, og mange af sagerne er blevet voldsomt komplicerede i forhold til tidligere. I det hele taget er kravene til organisationen støt stigende på alle parametre. Bestyrelsen indstiller derfor et kontingent på i alt kr. 450, hvilket er en stigning på i alt 25 kr. pr. måned. Det er bestyrelsens hensigt, at vi med denne stigning vil være i stand til at ansætte yderligere personale på vores kontor, så vi også er gearet til fremtidens udfordringer. des at vi får flere og flere sager.

Lønkommission pisortani suliffeqarfiit isumaqatiginninneriaasiat

IMAKi kattuffiit allat peqatigalugit aammalu pisortani suli-sitsisut kommissionimik taaneqartumi peqataapput, tassani misissussallugit pisortani suliffeqarfiit isumaqatiginninneri-aasiat.

Ukiorpasuit ingerlaneranni IMAK pisortat suliffeqarfiini isumaqatiginniartariaatsimik allannguerusulluni kissaateqar-simavoq. Tamatumunnga kissaateqarnermut ilaatigut pissu-taavoq Kalaallit Nunaat suliffeqarfiit angissusaannut sanilliul-lugu qitiusumik kattuffiit amerlavallaarneri. Tamatuma kingu-neraa, isumalluuterpassuit amerlanertigut pigineqanngitsut ator-neqalertarneri. Tamanna isumaqarpoq, isumaqatigiissutit kinguaattoortarnerinik. Ataqtigiissaarinerup amigaateqarne-ra aamma kingunerisinnaavaa kattuffiit isumaqatigiinngiler-nerini pitsaavallaanngitsumik kinguneqarsinnaammata. Imak-ip aamma oqaatigisareerpaa, Kalaallit Nunaanni naju-gaqartuunngitsunik isumaqatiginninniarsinnaatitaasunik 2019-imi suli Kalaallit Nunaanni kattuffeqarmat pissusissa-misuunnginnerarpaa. Aningaasarsiaqarnermi ataatsimiitita-liarsuarmik pisortat suliffeqarfiini misissuisussamik pilersit-sinissaq pillugu Namminersorlutik Oqartussat aggersaapput. - ilanngussaq takuuk Siulersuisuisut isumaqarput, IMAK tas-sunga aggersaanermut akuersisariaqartoq kisianni taamaal-laar piumasaqaatit aalajangersimasut aallaavigalugit. IMAK-ip neriorsuutaani ilaatigut erserpoq, aningaasaqarnermi ataatsi-miititaliarsuarmi IMAK ataatsimik ilaasortaqarusuttoq, tassa imaappoq IMAK kattuffik alla aqutigalugu sinniisussaatita-qarusunngilaq, taavalu ataatsimiititaliarsuarmi siulittaasup tullia sulisartut kattuffiinit toqqarneqassasoq, aamma ataatsi-miititaliarsuup inassuteqaataa IMAK-ip sinniisoqarfianit atuutilinnginnerani akuerineqaqqaassasoq.

Lønkommission

IMAK skal i samarbejde med de øvrige lønmodta-gerorganisationer og arbejdsgiverne på det offentlige område deltage i en kommission, der skal se på for-handlingsstrukturen på det offentlige arbejdsmar-ked.

Begrundelse: Gennem mange år, har IMAK øn-sket ændringer i forhandlingsstrukturen på det of-fentlige arbejdsmarked. Dette ønske skyldes bl.a., at der er alt for mange centralorganisationer i Grøn-land i forhold til arbejdsmarkedets størrelse. Det medfører, at der anvendes mange resurser, som of-test ikke er der. Dette betyder, at overenskomsterne forsinkes gang på gang. Manglende koordinering kan endvidere betyde, at organisationer spilles ud mod hinanden med dårligere resultater til følge.

IMAK har endvidere gang på gang anført, at det ikke kan være rigtigt, at der stadig i 2019 er organisa-tioner, der ikke er hjemmehørende i Grønland, som har forhandlingsret i Grønland.

Nu er der kommet en invitation fra Selvstyret til at nedsætte en lønkommission, der skal se på hele det offentlige arbejdsmarked. Bestyrelsen mener, at IMAK er nødt til at sige ja til denne invitation, men alene på visse betingelser. Af IMAKs tilsagn skal blandt andet fremgå, at IMAK ønsker et medlem i lønkommissionen – altså IMAK vil ikke repræsen-teres gennem en anden organisation, at næstforman-den i kommissionen skal udpeges af lønmodtageror-ganisationerne, at kommissionens indstillinger skal godkendes af IMAKs repræsentantskab, inden de gælder.

Aamma taassuma saniatigut IMAK-ip allannguutissanut arajutsinaveersaarnissaa ilanngunneqarpoq. Kattuffiit isumaqatiginninniarnerminni pingaarnersiuiineri assigiinn-gissimaqaat. Tunngaviusumik akissarsiat tapiissutillu aamma piffissat suliffiusussat pillugit pingaarnersiuiineq minnerutin-neqassanngilaq. IMAK-ip siulersuisunut pingaaruteqaqaaq isumaqatiginninniartariaatsip allannguutigisinnaasai IMAK-ip sinniisoqarfiata pingaartitai tunngavigalugit IMAK-imi ilaasortanut ajorseriarnermik kinguneqartitsissanngimma-ta. Soorlu uani eqqarsaatigineqartoq piffissat suliffiusussat pillugit isumaqatigiissuterput, ilinniartinni allani allaaneru-soq. Taamaattumik IMAK Danmarkimi suleqatigisatta oqaatigisaat ataatsimoorussamik isumaqatiginninniarnermi iluaqutaasut akornutaasullu pillugit kattuffiit allat peqatigalu-git isumasioqatigiisitsinermik ingerlatsivoq. Tassunga atatil-lugu siulersuisuisut allakkiamik ilinniartitsisut Qitiusumik Kattuffiannit (Lærernes Central organisation) suliaqarput. Taamaattumik siulersuisuisunut pingaaruteqarpoq erseq-qissassallugu allannguutitut akuersisoqassanngitsoq sinni-isoqarfik akuersiteqqaartinnagu aammalu sinniisoqarfik allak-katigut ataavartumik nalunaarfigineqartassasoq ataatsimiin-neri nalinginnaasut immikkullu ittut aqqutigalugit.

Covid-19

ajornartoorfimmi nuna tamakkerluni matuvoq – atuarfiit atuartunut matupput, taamaakkaluartoq ilinniartitsisut sulip-put, tassami angajoqqaat inuiaqatigiinni pingaarutilimmik atorfeqartunut aammalu atuartut atuariatorsinnaanngitsut ungasianit atuartitsineq aammalu angerlarsimaffimmi atuar-tut atuagassaannik isumaginnittussaammata sulisinneqarput.

Inuiaqatigiit unittuunnginnissaat inuiaqatigiinnut pingaar-uteqarmat ilinniartitsisut atuarfiit matugaluartut sulipput. ■

Der er desuden en række forhold, IMAK skal være meget opmærksomhed på ved eventuelle æn-dringer. Organisationerne har indtil nu haft meget forskellige måde at prioritere deres forhandlinger på. Dette ses ikke mindst på prioritering mellem grund-løn og tillæg og på arbejdstidsaftaler. Det er meget vigtigt for IMAKs bestyrelse, at eventuelle ændrin-ger på måden forhandlingerne skal foregå på, ikke betyder forringelser for IMAKs medlemmer i forhold til de prioriteringer IMAKs repræsentantskab hid-til har vedtaget. Her tænkes f.eks. på vores arbejds-tidsaftale, som er meget anderledes end på de øvrige uddannelsesinstitutioner. IMAK har derfor sammen med de andre organisationer holdt et seminar, hvor der var oplæg fra vores samarbejdspartnere i Dan-mark om fordele og ulemper ved fællesforhandlin-ger. I den forbindelse har bestyrelsen fået udarbejdet et notat fra Lærernes Central organisation. Det er derfor meget vigtigt for bestyrelsen at understrege, at der ikke bliver sagt ja til ændringer, før repræsen-tantskabet har godkendt disse, og at repræsentant-skabet løbende vil blive orienteret skriftligt, gennem ekstraordinære og ordinære møder.

Covid-19

Hele landet lukkede under krisen – skolerne lukkede for elever, men lærerne skulle stadig møde på arbejde fordi forældre med særlige samfundsvigtige opgaver, deres børn og resten af eleverne som ikke må være på skolen, de skal have fjernundervisning og til dem der ikke har internet skulle der laves materialer så de kan lave opgaver hjemmefra.

Samfundets hjul skulle fortsat dreje rundt, derfor var det vigtigt for samfundet at lærerne mødte på ar-bejde under skolelukningerne.. ■

Suleqatit nutaat ilisaritinnerat

*Magdaline Geraae,
IMAK-imi allattuuneq.*

*Magdaline Geraae,
faglig sekretær i IMAK.*

Magdaline Anthonsen Geraae-imik ateqarpunga, 1965-imi Nanortalimmi inunngorpunga. Ueqarpunga Aningaaq marluulluta inersimasunik pingasunik erneqarpugut, asaquisat-sinnillu pingasunnguanik ernutaqarluta. 1991-imi ilinniartitsisunngorpunga, ilinniartitsisutut sulinerma saniatigut ilinniaqqippunga siuillermik bacheloritut pædagogisk psykologimi kingornalu Mastergrad-eqalerlunga. Ilinniartitsisutut sulinerma saniatigut sulininni misilittagaraakka Meeqqanut inuussuttunullu siunnersorti, atuarfeqarfinnut siunnersorti (skolekonsulent) ullumikkullu IMAKimi faglig sekretær-itut sulivunga.

Jeg hedder Magdaline Anthonsen Geraae, og er født i Nanortalik i 1965. Jeg er gift med Aningaaq og sammen har vi tre voksne sønner samt tre børnebørn. Jeg blev færdiguddannet som lærer i 1991. Derudover har jeg bachelor & mastergrad i pædagogisk psykologi.

1991 – 2012 Lærerjob i Nanortalik & Nuuk

2012 – 2015 Børne-og ungekonsulent

2015 – 2019 Skolekonsulent

Fra 1. november 2019 - Faglig sekretær IMAK

Præsentation af nye medarbejdere

Juaanna Abelsen-Petersenimik ateqarpunga IMAK-imi 1.april 2020 sagsbehandleritut atorfinippunga. Juaanna Abelsen-Petersenimik ateqarpunga IMAK-imi 1.april 2020 sagsbehandleritut atorfinippunga.

Allaffimmiutut ilinniagaqarpunga, kingornalu Ilinniarfissuarmi najugarisaq qimannagu Kangillinnguit Atuarfiani aamma Atuarfik Mathias Storchimi sulitigalunga ilinniartitsisunngorniarnikuullunga. Ilinniartitsisutut ilinniakkannik naammassininniit Atuarfik Mathias Storchimi Heldagskolemi atuartut ADHD-mik innarluutillit atuarterlugit atorfinippunga, ukioq atuarfiusoq ataaseq sulereerlunga immikkoortortaqaarfimmi aqutsisutut, meeqqanullu immikkut pisariaqartitsisunut atuartitsisunut siunnersortitut, fagvejlederitullu atuartitsinerma saniatigut akisussaaffeqalarpunga. Kingorna akisussaaffiit allat sinniisutut, pædagogisk rådmøde lederitut, pisortaqqannginnerup nalaani atuarfimmi aqutsisup tullersortarigallangaatut sulillunga.

Nuummut 2018-mi uteqqinnitsinni Kangillinnguit Atuarfiani sulileqqippunga Ilaqutariit klasiani ingerlatseqataasutut, kvalitetsudvikleritut kingornalu KIVITSISA projekt ingerlataani iPad ikiortitut atuuffeqarnikuullunga. Atuarfimmi sulininni minnerni, akullerni, annerni atuartitsisarnikuuvunga.

IMAK-imi suleqatigiit pikkorissorsuit akornanni sulilernera nuannaarutigivara ilaasortanullu sullinnissara qilananarikuullugu. Puigunngisaannarpara TR-itut Atuarfiullu pisortaatut Ilulissani pikkorissarninni, IMAK-imi sulisut pikkorissaasut eqqarsarnikuullunga, taakkutulli pikkoritsigilerusullunga tassali ilisimasaqarlutillu sullarinnerat nuannaartunangaarmat.

Misigisimavunga sulilerninniit piffissaq sivikikaluartoq, ulluinnarni suleriaasaannut sukkasuumik isertinneqarlunga. Ulluinnarni suliaasat akisussaaffiillu agguataarneqarnikuupput, suliatna saniatigut ullut tamaasa saaffiginnissuterpasuarunik tigusisarpugut, suliaasallu takkuttut sulisut akornanni agguataarneqartarput.

IMAK-imi sagsbehandler nutaaq Juaanna Abelsen-Petersen (Assiliisoq:)

Ny sagsbehandler i IMAK Juaanna Abelsen-Petersen (Foto:)

Mit navn er Juaanna Abelsen-Petersen, og jeg er blevet ansat som sagsbehandler i IMAK pr. 1. april 2020.

Jeg er uddannet som kontorassistent, og har efterfølgende taget decentrallæruddannelsen, og har i den sammenhæng arbejdet i Kangillinnguit Atuarfiat og Atuarfik Mathias Storch.

Da jeg blev færdig med lærerbachelor uddannelsen, blev jeg ansat i Heldagsskolen for børn med diagnosen ADHD, ved Atuarfik Mathias Storch. Efter at have arbejdet et skoleår, blev jeg afdelingsleder, rådgivningslærer og fagvejleder udover mine undervisningstimer. Under min ansættelse som lærer, har jeg haft andre funktioner, herunder: Pædagogisk mødeleder, fungerende viceskoleinspektør.

Da vi flyttede til Nuuk, har jeg arbejdet i Familieklassen, hvor jeg derudover har været kvalitetsudvikler, tillidsrepræsentant og iPad IKIORTI under KIVITSISA's projekt.

Jeg er rigtig glad for, at blive en del af IMAK, hvor jeg er omgivet af dygtige kollegaer, og jeg ser meget frem til at arbejde for IMAK's medlemmer.

Jeg kan aldrig glemme dengang vi holdt skoleleder og TR kursus i Ilulissat, hvor jeg tænkte, at jeg vil blive lige så god som sagsbehandlerne i IMAK, da de har et bredt og alsidigt kendskab til deres arbejdsområder.

Selvom der kun er gået en kort periode siden min første arbejdsdag, kan jeg sige, at jeg hurtigt er kommet ind i deres arbejdsystemer, grundet den gode og effektive oplæringsproces.

Vi har arbejdsfordeling, hvor vi herudover modtager mange henvendelser på daglig basis.

IMAKs formænds kollegaer som hygger ved bålet efter en lang tur på cykel og med aktiviteter.

Asseq siulittaasutut atuarninni tigusaq. Siulittaasoqatikka ikumaartitsisut, ulloq cykel-erfusimasooq eqimattani suliaqareerlutik.